

ROMEO

WILLIAM
SHAKESPEARE

KRÁL
JINDŘICH VIII.

KING
HENRY VIII

NAKLADATELSTVÍ ROMEO

Přeložil Jiří Josek

*Tato kniha
vychází za finanční podpory
Ministerstva kultury České republiky,
Nadace Český literární fond
a jako součást hlavního výzkumného záměru
na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy
„Srovnávací poetika v multikulturním světě“ (VZ 112100005).*

Translation, Preface, and Commentary © Jiří Josek, 2001

ISBN 80-902639-9-2

PŘEDMLUVA

Král Jindřich VIII. je pravděpodobně poslední hrou Williama Shakespeara. Její datace se vyvozuje z dochovaného dopisu jistého sira Henryho Wottona, který píše o tom, jak 29. června 1613 navštívil představení „nové hry“ o králi Jindřichu VIII. Z jeho líčení vyplývá, že představení to bylo majestátní a výpravné, ale nedohrálo se. Po výstřelu z děla, který uvítal příchod krále na slavnost v kardinálově paláci (toto efektní entrée si autor sám předepsal ve scénické poznámce), se od papírové ucpávky hlavně vzhála došková střecha divadla, což hrou zaujatí herci i diváci postřehli až příliš pozdě. Během hodiny shořelo divadlo *The Globe* (*Svět* či *Zeměkoule*) do základů.

Jiná událost posunuje dobu vzniku hry ještě o pár měsíců dříve. Je totiž dost možné, že Shakespeare napsal hru na zakázku; měla přispět k bombastickým oslavám sňatku mezi princeznou Alžbětou, dcerou krále Jakuba I., a představitelem unie německých kalvinistických knížat, princem Friedrichem Falckým, budoucím českým „zimním králem“. Představení, plánované na 16. února 1613, bylo ale zrušeno a nahrazeno nějakou jinou, údajně ještě „radostnější podívanou“. Neexistuje žádný věrohodný doklad o tom, že chystaným představením byl **Jindřich VIII.**, řada okolností tomu ale nasvědčuje. Bylo by jistě příhodné oslavit zmíněnou událost protestantského sjednocení hrou o králi, který zpřetrhal svazky s papežem a stanul u zrodu moderní protestantské Anglie, hrou, která vrcholí narozením slavné princezny jmenovkyně, příští Alžběty I., jež se tak výrazně zasloužila o rozkvet a blaho země. S danou příležitostí by jistě ladil i výpravný ráz hry, která nabízí scény a ceremonie vskutku královské podívané, jakými jsou dvorská slavnost u kardinála, soudní stání, popravčí i korunnová průvod a nakonec i velkolepé křtiny novorozené princezny.

S výjimkou období vlády Jindřicha VII. obsáhl Shakespeare svými hrami souvislý úsek anglických dějin od konce vlády dynastie Plantagenetů po narození Alžběty. Historická dramata vznikala v různých obdobích jeho tvorby a jejich styl i pojetí se vždy liší podle toho, jak se v průběhu let vyvíjelo dramatikovo vidění světa a proměňovaly jeho výrazové prostředky. V první historické tetralogii z raného období autor přechází od rozmáchle kronikářského pohledu na anglické dějiny (tři díly *Jindřicha VI.*) ke hře soustředující se na titánskou titulní postavu (*Richard III.*) – sevřenou formou senekovské tragédie připomíná hra jinou krvavou tragédií tohoto období, *Tita Andronika*. Druhá historická tetralogie, napsaná mezi lety 1596 až 1600, začíná dramatikovou nejpoetičtější „historií“ *Richard II.* Lyricky jímavý portrét panovníka zachyceného v krátkém období jeho vrcholu a pádu obsahuje mnoho ozvuků tragédie *Romeo a Julie*, která vznikla ve stejné době. Líčení událostí za vlády prvního Lancastera (dva díly *Jindřicha IV.*) zas v bohaté fresce lidských typů a různých

prostředí v mnoha směrech, a hlavně v podobě bonvivánského rytíře Johna Falstaffa, předznamenává komedie autorova vrcholného období. Rozporuplný pohled na národního spasitele v autorově nejepičtějším dramatu *Jindřich V.* zas ukazuje cestu k budoucím vrcholným tragédiím. Je zajímavé, že v politicky ožehavé době na sklonku vlády Alžběty I., kdy se řešil i neřešitelný problém nástupnictví na anglický trůn, a v prvních letech vlády Jakuba I., který chtěl v Anglii obnovit absolutistickou vládu, se Shakespeare přímému zpodobení nedávných dějin Anglie nevěnoval. Své občanské a politické postoje vyjadřoval v příbězích a legendách z odlehlých míst a časů, jako tomu bylo například ve hrách *Julius Caesar*, *Hamlet*, *Macbeth* aj.

Jindřichem VIII. se Shakespeare k žánru historického dramatu asi po čtrnácti letech vrátil. Někteří shakespeareologové se domnívají, že jde o hru příležitostnou, která obsahuje sice skvělá místa, dobře vykreslené postavy a nádherné monology, ale postrádá jednotnou koncepci. Na podkladě různých textologických a stylistických rozborů pak vyvozují, že hra vznikla společným autorstvím s Johnem Fletcherem, se kterým skutečně Shakespeare na sklonku své tvůrčí dráhy napsal hru *Dva vznešení příbuzní* (*The Two Noble Kinsmen*, 1613). Jiní naopak tvrdí a dokládají argumenty, že Fletcherův vklad, pokud vůbec existoval, byl pouze nepatrný a že hra je tedy pevnou součástí kánonu Shakespeareových děl.

Podobně jako u ostatních historických her z anglických dějin jsou i v tomto případě autorovi hlavním pramenem Holinshedovy *Kroniky* (*Chronicles*, 1577). Z nich čerpá látku pro první až čtvrté jednání, pro jednání páté mu jsou předlohou *Skutkové a památky těchto neslavných a nebezpečných dní* (*Actes and Monuments of These Latter and Perillous Days*, 1563), protikatolický spis náboženského reformátora Johna Foxe. S prameny autor nakládal vždy dosti volně. V zájmu dramatického spádu děje události zhušťoval, vytvářel dojem dvojího času, dramatického a reálného, v zásadě ale vždy dodržoval historickou chronologii. V této hře však s historickými fakty manipuluje mnohem volněji než kdykoli předtím. Z pečlivě prostudovaných pramenů vybírá sice mnohdy až doslovné citace, ale občas je podouvá jiným mluvčím, události zhruba dvacetí pěti let (od setkání dvou králů na Brokátovém poli v roce 1520 až po Cranmerovo předvolání před tajnou radu snad v roce 1544) přeskupuje a předvádí v souvislém sledu především na podkladě svého osobitého vidění a dramatického záměru. Mnoho důležitých skutečností z tohoto období v životě krále Jindřicha VIII. přitom zcela vynechává. Takto promyšlená výstavba hry sotva může svědčit o autorově nekoncepčním přístupu.

Hra nemá stěžejního protagonistu. Titulní postava krále Jindřicha VIII. je v pozadí a z něj pak vstupuje do konfliktů s těmi, kteří vždy po určité části hry ovládají scénu. A přece je právě postava krále určující. Nese v sobě totiž základní téma hry, věčný rozpor mezi osobními touhami a nadosobními povinnostmi. Podléhá-li král po jistý čas ve své ješitnosti vlivu zlovorného našeptávače kardinála Wolseyho a je-li po jistou dobu schopen tolerovat, ba i zaštiťovat bezpráví vůči vévodovi z Buckinghamu, svědčí to jistě o jeho lidských slabos-

tech. Když pro krásnou mladou dívku zavrhne svou královskou manželku, jež mu sice stála po boku řadu let, ale nedala mu syna, pocity viny se v něm mísí s vědomím zodpovědnosti panovníka, který ví, že pokud nedá Anglii mužské dědice, může zemřít, jíž zajistil mír, opět upadnout do války. Při zúctování s Wolseyem i při obraně arcibiskupa canterburského zosobňuje pak historickou spravedlnost, k níž se musel klopotně dopracovat. A když mu jeho duchovní rádce arcibiskup Cranmer ve svém proroctví pomůže překonat zklamání z toho, že se nedočkal mužského potomka, smířený a triumfující král stojí v úžasu nad zázrakem lidského zrození a s důvěrou hledí do budoucnosti. Stejně jako král i ostatní velké postavy hry postupují od chybování k prozření, cestou od každodennosti k věčnosti. Zprvu prchlivý vévoda Buckingham jde k popravě s pocity morální převahy. Kardinálu Wolseymu se po střemhlavém pádu dostává milosti zmoudření. Královna Kateřina, zavržená a pokořená, odchází ze života korunována vínkem božské milosti za zvuků rajske hudby, zatímco světskou korunovaci její sokyně (zařazenou ahistoricky do těsného sousedství) ukazuje autor jako pompézní událost provázenou bujarou a trochu přisprostlou lidovou veselíci.

Jindřich VIII. je politické drama. Nahlíží do zákulisí moci, popisuje věrně praktiky a intriky těch, kteří řídí věci veřejné. Zároveň ale poukazuje na bezmoc mocných tváří v tvář nevyzpytatelnému osudu a nezbadatelné logice historického vývoje. Shakespeare nezapomíná ani na dalšího protagonistu historie. Tři pánové, kteří vstupují do hry jako chór a s velkou znalostí věci komentují dějinné události, nepomáhají pouze divákovi orientovat se v příběhu. Jsou to představitelé lidu, té věčně přítomné a stejně jako osud nevyzpytatelné masy, před níž a pro níž se celé to politické divadlo odehrává.

I ve hře **Jindřich VIII.**, jako u všech předchozích historických dramát, se odrážejí postupy, k nimž v procesu tvorby autor dospěl. Shakespeareova pozdní díla, nazývaná romance, charakterizuje odklon od reality k pohádce, od psychologie k symbolu, od historie k mýtu. Vyznačují se též poselstvím naděje a optimismu. Jako by autor, který rozpoznal, prožil a popsal mechanismy lidského žití, přešel od divadla sebepoznání k divadlu, jehož cílem je povznesení mysli. Vrací-li se Shakespeare ve své poslední hře zpět k historické realitě, není to už pouhé mapování dějin či pozvedání varovného prstu historie k současníkům. Na příběhu z anglických dějin vykresluje svou vizi historie jako procesu, který přes přehmaty a pády omylných a křehkých jednotlivců směřuje k obecnému blahu.

JIRÍ JOSEK

KING
HENRY VIII

KRÁL
JINDŘICH VIII.

DRAMATIS PERSONAE

KING HENRY VIII
CARDINAL WOLSEY
CARDINAL CAMPEIUS
CRANMER, Archbishop of Canterbury
GARDINER, King's Secretary, afterwards Bishop of Winchester
BISHOP OF LINCOLN
DUKE OF NORFOLK
DUKE OF BUCKINGHAM
DUKE OF SUFFOLK
EARL OF SURREY
LORD ABERGAVENNY
LORD SANDS
LORD CHANCELLOR
LORD CHAMBERLAIN
SIR HENRY GUILFORD
SIR THOMAS LOVELL
SIR ANTHONY DENNY
SIR NICHOLAS VAUX
SECRETARY TO WOLSEY
CROMWELL, Wolsey's servant
DOCTOR BUTTS
GRIFFITH, Gentleman-Usher to Queen Katherine
CAPUCIUS, Ambassador from Emperor Charles V.
THREE GENTLEMEN
GARTER KING-AT-ARMS
SURVEYOR TO DUKE OF BUCKINGHAM
BRANDON
SERJEANT-AT-ARMS
DOOR-KEEPER of the Council-chamber
PORTER and his MAN
PAGE TO GARDINER
CRIER, MESSENGER, SERVANT
QUEEN KATHERINE, King Henry's wife, afterwards divorced
ANNE BULLEN, her Maid of Honour, afterwards Queen
OLD LADY, Anne Bullen's friend
PACIENCE, Queen Katherine's woman
Lords, ladies, bishops, judges, women attending upon Queen Katherine,
scribes, guards, servants and common people, spirits.

Scene: London and Kimbolton.

O S O B Y

KRÁL JINDŘICH VIII.
KARDINÁL WOLSEY
KARDINÁL CAMPEIUS
CRANMER, arcibiskup canterburský
GARDINER, králův tajemník, později biskup winchesterský
BISKUP LINCOLNSKÝ
VÉVODA Z NORFOLKU
VÉVODA Z BUCKINGHAMU
VÉVODA ZE SUFFOLKU
HRABĚ ZE SURREY
LORD ABERGAVENNY
LORD SANDS
LORD KANCLÉŘ
LORD KOMOŘÍ
SIR HENRY GUILFORD
SIR THOMAS LOVELL
SIR ANTHONY DENNY
SIR NICHOLAS VAUX
TAJEMNÍK WOLSEYŮV
CROMWELL, sluha Wolseyův
DOKTOR BUTTS
GRIFFITH, komorník královny Kateřiny
CAPUCIUS, vyslanec císaře Karla V.
TŘI PÁNOVÉ
HEROLD
SPRÁVCE VÉVODY Z BUCKINGHAMU
BRANDON
SERŽANT
DVEŘNÍK u radní síně
VRÁTNÝ a jeho POMOCNÍK
PÁŽE GARDINERA
VYVOLÁVAČ, POSEL, SLUHA
KRÁLOVNA KATEŘINA, choť krále Jindřicha, později rozvedená
ANNA BOLEYNOVÁ, její dvorní dáma, později královna
STARÁ DÁMA, přítelkyně Anny Boleynové
PACIENCIE, komorná královny Kateřiny
Šlechtici a dámy, biskupové, soudci, královny dvorní dámy, písaři,
stráže, sloužící a prostý lid, duchové.

Místa děje: Londýn a Kimbolton.

PROLOGUE

I come no more to make you laugh; things now
That bear a weighty and a serious brow,
Sad, high, and working, full of state and woe;
Such noble scenes as draw the eye to flow
We now present. Those that can pity, here 5
May, if they think it well, let fall a tear,
The subject will deserve it. Such as give
Their money out of hope they may believe,
May here find truth too. Those that come to see
Only a show or two, and so agree 10
The play may pass, if they be still and willing,
I'll undertake may see away their shilling.
Richly in two short hours. Only they
That come to hear a merry bawdy play,
A noise of targets, or to see a fellow 15
In a long motley coat guarded with yellow,
Will be deceiv'd: for gentle hearers, know
To rank our chosen truth with such a show
As fool and fight is, beside forfeiting
Our own brains and the opinion that we bring 20
To make that only true we now intend,
Will leave us never an understanding friend.
Therefore, for goodness' sake, and as you are known
The first and happiest hearers of the town,
Be sad, as we would make ye. Think ye see 25
The very persons of our noble story
As they were living: think you see them great,
And follow'd with the general throng, and sweat
Of thousand friends; then, in a moment, see
How soon this mightiness meets misery: 30
And if you can be merry then, I'll say
A man may weep upon his wedding day.

PROLOG

Dnes nepřichází se mnou smích. Je čas
věcí spíš vážných, vznešených. A z vás
při jímavých a teskných výjevech,
jež předvedeme, vyloudit chcem vzdech –
nebo i slzu žalu, soucitu 5
nad těmi, kteří vaši pietu
si nejvíc zaslouží. Diváky, kteří
platí jen za to, čemu dá se věřit,
nezklameme. I takoví, co jdou
do divadla jen za podívanou, 10
si za svůj šilink ve dvou hodinách
užijí hodně, o to nemám strach,
když budou sedět tiše jako pěna.
Jedině ti, jež baví rozjívená,
přisprostlá fraška nebo lítá bitka, 15
švihání mečů, klaunská průpovídka,
dnes přijdou zkrátka. Neboť, vážení,
šermovat vtipy nebo zbraněmi
se nám, co lidem soudným, tuze přičí,
chceme-li pravdu, nic než pravdu, líčit, 20
nepřekroucenou nejapnými žerty
a podloženou všemi argumenty.
Vy, protože jste v tomto městě známi
co skvělé publikum, prožijte s námi
s veškerou vážností děj, jenž se stal, 25
a představujte si, že dvůr i král
jsou opravdoví. Sledujte, jak moc,
když upevní se, mívá na pomoc
tisíce přátel a jak rychle změní
se v bezmoc, v samotu a v utrpení. 30
Kdo z vás by se v tu chvíli uměl smát,
při vlastní svatbě moh by zaplakat.

ACT I.

SCENE 1.

LONDON. AN ANTE-CHAMBER IN THE PALACE.

Enter Norfolk at one door; at the other, Buckingham and Abergavenny.

BUCKINGHAM Good morrow, and well met. How have ye done
Since last we saw in France?

NORFOLK I thank your grace,
Healthful; and ever since a fresh admirer
Of what I saw there.

BUCKINGHAM An untimely ague
Stay'd me a prisoner in my chamber when
Those suns of glory, those two lights of men,
Met in the vale of Andren. 5

NORFOLK 'Twixt Guynes and Arde:
I was then present, saw them salute on horseback;
Beheld them, when they lighted, how they clung
In their embracement, as they grew together; 10
Which had they, what four throned ones could have weigh'd
Such a compounded one?

BUCKINGHAM All the whole time
I was my chamber's prisoner.

NORFOLK Then you lost
The view of earthly glory: men might say,
Till this time pomp was single, but now married 15
To one above itself. Each following day
Became the next day's master, till the last
Made former wonders its. Today the French,
All clinquant, all in gold, like heathen gods,
Shone down the English; and, tomorrow, they 20
Made Britain India: every man that stood
Show'd like a mine. Their dwarfish pages were
As cherubins, all guilt: the madams too,
Not used to toil, did almost sweat to bear
The pride upon them, that their very labour 25

JEDNÁNÍ I.

SCÉNA 1.

LONDÝN. KOMNATA V KRÁLOVSKÉM PALÁCI.

Vystoupí Norfolk z jedné, Buckingham a Abergavenny z druhé strany.

BUCKINGHAM Dobrý den. Jak se máte od té doby,
co jsem vás viděl ve Francii?

NORFOLK Dobře.
Jsem zdrav a s obdivem vzpomínám na to,
co jsem tam zažil.

BUCKINGHAM To mě bohužel
zimnice upoutala na lůžko 5
a propásl jsem, jak se ta dvě slunce
setkala u Ardru.

NORFOLK Na Brokátové pláni.
Já jsem tam byl. Nejdřív si vzdali hold,
pak seskočili z koní, padli si
do náruče a srostli v jedno tělo, 10
ve kterém bylo síly víc, než by
bylo ve čtyřech králích.

BUCKINGHAM A já zatím
byl uvězněný v pokoji.

NORFOLK To jste
přišel o skvělou podívanou. Předtím
nádhera žila sama, teď se vdala 15
nad pomyslení dobře. Každý den
svou pompou překonával včerejšek
a poslední byl vrcholem všech divů.
První den Francouzi nás oslnili
jak bozi pohanští. Den nato my 20
je zastínili. Každý voják zářil
jak drahokam. Ba i ta pážata
se skvěla ve zlatě. A jemné dámy
na sobě nesly tolik parády,
že zrudly námahou a nemusely 25

	Was to them as a painting: now this masque Was cried incomparable; and the ensuing night Made it a fool and beggar. The two kings, Equal in lustre, were now best, now worst, As presence did present them; him in eye, 30 Still him in praise: and, being present both 'Twas said they saw but one; and no discerner Durst wag his tongue in censure. When these suns – For so they phrase 'em – by their heralds challenged The noble spirits to arms, they did perform 35 Beyond thought's compass; that former fabulous story, Being now seen possible enough, got credit, That Bevis was believed.	
BUCKINGHAM	O, you go far.	
NORFOLK	As I belong to worship and affect In honour honesty, the tract of every thing 40 Would by a good discourser lose some life, Which action's self was tongue to. All was royal; To the disposing of it nought rebell'd. Order gave each thing view; the office did Distinctly his full function.	
BUCKINGHAM	Who did guide, 45 I mean, who set the body and the limbs Of this great sport together, as you guess?	
NORFOLK	One, certes, that promises no element In such a business.	
BUCKINGHAM	I pray you, who, my lord?	
NORFOLK	All this was order'd by the good discretion 50 Of the right reverend Cardinal of York.	
BUCKINGHAM	The devil speed him! No man's pie is freed From his ambitious finger. What had he To do in these fierce vanities? I wonder That such a keech can with his very bulk 55 Take up the rays o' the beneficial sun And keep it from the earth.	
NORFOLK	Surely, sir, There's in him stuff that puts him to these ends; For, being not propp'd by ancestry, whose grace Chalks successors their way, nor call'd upon 60 For high feats done to the crown; neither allied For eminent assistants; but, spider-like, Out of his self-drawing web, he gives us note,	

	se ani líčit. Byl-li první průvod naprosto nevidaný, další z něho udělal levné zboží. Králové, oba dva stejně skvostní, navzájem se zastíňovali vždy podle toho, 30 kdo z nich byl na očích. A komu snad do oka padli oba, netroufl si říct, kdo je lepší. A když ta dvě slunce, jak se jim říká, vešla na kolbiště a utkala se v čestném souboji, 35 ten zápas byl tak úchvatný, že všechny báchorky o silácích z pohádek předčila skutečnost.	
BUCKINGHAM	To přeháníte.	
NORFOLK	Poctivost by mi nedovolila nic přibarvovat. Sebelepší řečník 40 by slovy zabil činy, které nejlíp mluvily za sebe. Tak vzácný pohled! Vše probíhalo přesně podle plánu, v náramném pořádku. V tom představení nic nezaskřípalo.	
BUCKINGHAM	A kdo to řídil? 45 Chci říct, kdo spojil všechny součásti té velké podívané v jedno tělo?	
NORFOLK	Muž, s jehož účastí v té věci by málokdo počítal.	
BUCKINGHAM	Tak kdo to byl?	
NORFOLK	Tu událost zdařile zosnoval 50 pan Wolsey, ctihodný kardinál z Yorku.	
BUCKINGHAM	Đábel mu pomáhej! Svě hnusné prsty musí mít zřejmě ve všem. Co se stará o světské marnosti? Proč zrovna tenhle synáček řezníka se musí cpát 55 na výsluní královské pozornosti na úkor ostatních?	
NORFOLK	Zajisté, pane, má v sobě vlohy drát se kupředu. Bez předků, co by pomohli mu k poctám, hrdinných skutků prokázaných v boji 60 a bez protekce vlivných známých musí jak pavouk sprádat síť, po kterých se zvolna, ale jistě šplhá vzhůru	

	The force of his own merit makes his way A gift that heaven gives for him, which buys A place next to the king.	65
ABERGAVEN.	I cannot tell What heaven hath given him, – let some graver eye Pierce into that; but I can see his pride Peep through each part of him: whence has he that, If not from hell the devil is a niggard, Or has given all before, and he begins A new hell in himself.	70
BUCKINGHAM	Why the devil, Upon this French going out, took he upon him, Without the privy o' the king, to appoint Who should attend on him? He makes up the file Of all the gentry; for the most part such To whom as great a charge as little honour He meant to lay upon: and his own letter, The honourable board of council out, Must fetch him in he papers.	75
ABERGAVEN.	I do know Kinsmen of mine, three at the least, that have By this so sickened their estates, that never They shall abound as formerly.	80
BUCKINGHAM	O, many Have broke their backs with laying manors on 'em For this great journey. What did this vanity But minister communication of A most poor issue?	85
NORFOLK	Grievingly I think, The peace between the French and us not values The cost that did conclude it.	
BUCKINGHAM	Every man, After the hideous storm that follow'd, was A thing inspired; and, not consulting, broke Into a general prophecy; that this tempest, Dashing the garment of this peace, aboded The sudden breach on't.	90
NORFOLK	Which is budded out; For France hath flaw'd the league, and hath attach'd Our merchants' goods at Bordeaux.	95
ABERGAVEN.	Is it therefore The ambassador is silenced?	

	jen vlastní silou, vlastní zásluhou. Nebe mu dalo tuto schopnost, která mu zase dává přízeň královu.	65
ABERGAVEN.	Nevím, jestli mu nebe něco dalo, k tomu ať vyjádří se povolanější. Kde ale vzal tu pýchu, jíž se nafouk? Jestliže v pekle, nic tam nezbylo. Čert může zavřít krám. Pan kardinál je nový Lucifer.	70
BUCKINGHAM	Jak mohl, k čertu, sám, bez porady s králem, rozhodnout kdo doprovodí Jeho Veličenstvo na cestě do Francie? Udělal seznam všech šlechticů a vyznamenal je leda tím, jak moc je oškubal. Jen tenhle papír, a ne státní rada, rozhodl, který z pánů má tu čest zaplatit náklady.	75
ABERGAVEN.	Pár příbuzných, co mám – tři přinejmenším –, pustilo tak silně žilou svému panství, že se z té rány nevzpamatují.	80
BUCKINGHAM	Vždyť mnozí na sobě měli domy, co je stálo jenom se obléct na tu výpravu. A co počala? Nic než bastarda, k němuž se nikdo nezná.	85
NORFOLK	Obávám se, že za mír s Francií jsme zaplatili víc, než zač stojí.	
BUCKINGHAM	Onehdy, jak byla ta strašná bouřka, všechny napadla najednou, nezávisle na sobě, prorocká myšlenka: že tak jak plachty napíná vítr k prasknutí, i sukno míru v bouřlivé době může prasknout.	90
NORFOLK	Prasklo! Francie porušila dohodu a v Bordeaux zadržuje naše zboží.	95
ABERGAVEN.	Tak je to? A náš vyslanec mlčí?	

BUCKINGHAM	I read in's looks	125
	Matter against me; and his eye reviled Me, as his abject object: at this instant He bores me with some trick: he's gone to the king; I'll follow and outstare him.	
NORFOLK	Stay, my lord,	
	And let your reason with your choler question	130
	What 'tis you go about: to climb steep hills Requires slow pace at first: anger is like A full-hot horse, who being allow'd his way, Self-mettle tires him. Not a man in England Can advise me like you: be to yourself	135
	As you would to your friend.	
BUCKINGHAM	I'll to the king;	
	And from a mouth of honour quite cry down This Ipswich fellow's insolence; or proclaim There's difference in no persons.	
NORFOLK	Be advised;	
	Heat not a furnace for your foe so hot	140
	That it do singe yourself: we may outrun, By violent swiftness, that which we run at, And lose by over-running. Know you not, The fire that mounts the liquor till't run o'er, In seeming to augment it wastes it? Be advised:	145
	I say again, there is no English soul More stronger to direct you than yourself, If with the sap of reason you would quench, Or but allay, the fire of passion.	
BUCKINGHAM	Sir,	
	I am thankful to you; and I'll go along	150
	By your prescription: but this top-proud fellow, Whom from the flow of gall I name not but From sincere motions, by intelligence, And proofs as clear as founts in July when We see each grain of gravel, I do know	155
	To be corrupt and treasonous.	
NORFOLK	Say not 'treasonous.'	
BUCKINGHAM	To the king I'll say't; and make my vouch as strong	
	As shore of rock. Attend. This holy fox, Or wolf, or both, – for he is equal ravenous As he is subtle, and as prone to mischief	160
	As able to perform't; his mind and place	

BUCKINGHAM	V očích měl,	125
	jak moc mě nenávidí, sršel z nich výsměch a pohrdání. Určitě přemýšlí, jak mi škodit u krále. Jenomže já se nedám.	
NORFOLK	Počkejte!	
	Váš vztek ať poradí se s rozumem, než něco podniknete. Kdo jde zvolna, zdolá nejvyšší štíty. Zuřivost se brzy ztrhá jak splašený kůň a nedoběhne nikam. Já být v úzkých, budu chtít radu od vás. Budte, prosím, i sobě dobrým rádcem.	135
BUCKINGHAM	Jdu ke králi	
	a jako čestný šlechtic odhalím lži toho ipswichského ničemy, či připustím, že k ničemu jsem já.	
NORFOLK	Klid.	
	Ať v rozohnění proti nepříteli se nespálíte sám. Kdo bezhlavě se žene za něčím, je zaslepený a svůj cíl často mine. Na to pozor! Oheň je často třeba přidusit, než kotel překypí a uhasí ho.	145
	Jak už jsem řekl. Neznám člověka, jenž ví si lépe rady nežli vy, dokážete-li chladným rozumem zmímit svou prudkou vášeň.	
BUCKINGHAM	Příteli,	
	za vaše slova děkuji a chci je brát v úvahu, ale ten náfuca, jehož tak nazývám ne ze zloby, však z pádných, věrohodných důvodů, z důkazů čirých jako studánka, v níž vidím každé zrnko, tenhle chlap je pro mě zločinec a zrádce.	155
NORFOLK	Zrádce není.	
BUCKINGHAM	Před králem dokážu to svědectvím pevnějším nežli žula. Věřte mi. Ten svatouškovský lišák nebo vlk – svou nenasytlost ukojí jak lstí, tak hrubou silou –, který jenom tyje	160

	Infecting one another, yea, reciprocally – Only to show his pomp as well in France As here at home, suggests the king our master To this last costly treaty, the interview, That swallow'd so much treasure, and like a glass Did break i' the rinsing.	165
NORFOLK	Faith, and so it did.	
BUCKINGHAM	Pray, give me favour, sir. This cunning cardinal The articles o' the combination drew As himself pleased; and they were ratified As he cried 'Thus let be': to as much end As give a crutch to the dead: but our court-cardinal Has done this, and 'tis well; for worthy Wolsey, Who cannot err, he did it. Now this follows, – Which, as I take it, is a kind of puppy To the old dam, treason, – Charles the emperor, Under pretence to see the queen his aunt – For 'twas indeed his colour, but he came To whisper Wolsey, – here makes visitation: His fears were, that the interview betwixt England and France might, through their amity, Breed him some prejudice; for from this league Peep'd harms that menaced him: he privily Deals with our cardinal; and, as I trow, – Which I do well; for I am sure the emperor Paid ere he promised; whereby his suit was granted Ere it was ask'd; but when the way was made, And paved with gold, the emperor thus desired, That he would please to alter the king's course, And break the foresaid peace. Let the king know, As soon he shall by me, that thus the cardinal Does buy and sell his honour as he pleases, And for his own advantage.	170 175 180 185 190
NORFOLK	I am sorry To hear this of him; and could wish he were Something mistaken in't.	
BUCKINGHAM	No, not a syllable: I do pronounce him in that very shape He shall appear in proof. <i>Enter Brandon, a Sergeant-at-arms, and two or three of the Guard.</i>	195
BRANDON	Your office, sergeant; execute it.	

	ze svého postavení, zřejmě chtěl i před Francouzi ukázat svou moc, a proto panovníka donutil k té nevýhodné smlouvě a k té slávě, jež spolkla tolik peněz, a je přitom jen prasklá bublina.	165
NORFOLK	V tom máte pravdu.	
BUCKINGHAM	Dobře mě poslouvejte. Kardinál tu smlouvu sestavil, jak se mu chtělo. A král ji podepsal, když Wolsey řek: „Bude to tak.“ Teď je nám ovšem platná jak zimník mrtvému. Sepsal ji ale sám dvorní kardinál, takže je dobrá, neboť pan Wolsey je muž neomylný. Následkem čehož tahle čubčí zrada vyvrhla štěně. Císař Karel Pátý pod záminkou, že navštíví svou tetu – ač ve skutečnosti si hlavně chtěl promluvit s Wolseym –, přijel do Anglie. Začal se bát, že nové přátelství Anglie s Francií může být hrozbou pro císařství, takže se rozhodl ten spolek překazit. Poslal si tajně pro kardinála, a jak si myslím – či jsem si jist, vždyť císař platí vždy raději předem –, dosáh svého dřív, nežli si o to řek. Když vydláždil si cestu zlatem, císař okamžitě přinutil kardinála změnit kurs a zrušit příměří. Král musí vědět, a brzy se to dozví, ode mne, jak kardinál handluje s jeho ctí pro vlastní prospěch.	170 175 180 185 190
NORFOLK	Mrzelo by mě, kdyby to takhle bylo. Proto doufám, že mu moc křivdíte.	
BUCKINGHAM	Já? Ani trochu. Sám uvidíte, že mé obvinění je čistá pravda. <i>Vystoupí Brandon, Seržant a další dva tři strážní.</i>	195
BRANDON	Seržante, konejte svou povinnost!	

SERGEANT Sir,
My lord the Duke of Buckingham, and Earl
Of Hereford, Stafford, and Northampton, I 200
Arrest thee of high treason, in the name
Of our most sovereign king.

BUCKINGHAM Lo, you, my lord,
The net has fall'n upon me! I shall perish
Under device and practise.

BRANDON I am sorry
To see you ta'en from liberty, to look on 205
The business present: 'tis his highness' pleasure
You shall to the Tower.

BUCKINGHAM It will help me nothing
To plead mine innocence; for that dye is on me
Which makes my whitest part black. The will of heaven
Be done in this and all things! I obey. 210
O my Lord Abergavenny, fare you well!

BRANDON Nay, he must bear you company.
(*To Abergavenny*) The king
Is pleased you shall to the Tower, till you know
How he determines further.

ABERGAVEN. As the duke said,
The will of heaven be done, and the king's pleasure 215
By me obey'd!

BRANDON Here is a warrant from
The king to attach Lord Montacute; and the bodies
Of the duke's confessor, John de la Car,
One Gilbert Peck, his chancellor –

BUCKINGHAM So, so;
These are the limbs o' the plot: no more, I hope. 220

BRANDON A monk o' the Chartreux.

BUCKINGHAM O, Nicholas Hopkins?

BRANDON He.

BUCKINGHAM My surveyor is false; the o'er-great cardinal
Hath show'd him gold; my life is spann'd already:
I am the shadow of poor Buckingham,
Whose figure even this instant cloud puts on, 225
By darkening my clear sun. My lord, farewell.
Exeunt.

SERŽANT Pane
vévodo z Buckinghamu, hrabě z Herefordu,
Staffordu a Northamptonu, jménem Jeho 200
Veličenstva krále vás zatýkám
za zločin velezrady.

BUCKINGHAM Vidíte?
Už spadla klec. Teď skončím jako oběť
intrik a spiknutí.

BRANDON Lituji, že
musím být svědkem této těžké chvíle, 205
ale král přeje si, abyste byl
uvržen do Toweru.

BUCKINGHAM Víím, že je marné
hájit svou nevinu, když pomluvy
pošpinily můj čistý štít. Snad nebe
napraví křivdy. Tady je můj meč. 210
Mylorde Abergavenny, buďte zdrav.

BRANDON Ne, on těž musí s vámi.
(*K Abergavennymu*) Král si přeje,
abyste zůstal v Toweru, dokud se
věc nevyšetří.

ABERGAVEN. Jak řek přede mnou
vévoda. Děj se vůle boží, já 215
se podrobuji vůli krále.

BRANDON K dalším
zatčeným patří též lord Montacute,
zpovědník vévodův pan John de la Car,
pan Gilbert Peck, váš tajemník.

BUCKINGHAM Kdo ještě?
Doufám, že k výčtu spiklenců to stačí. 220

BRANDON Mnich kartuzián.

BUCKINGHAM Hopkins?

SUFFOLK Ano, ten.

BUCKINGHAM Správce je lhář. Slovný kardinál
ho podplatil. Jsem předem odsouzený.
Je ze mě stín chudáka Buckinghamu,
nad kterým náhle rozprostřel se mrak 225
a zakryl jasné slunce. Sbohem, pane.
Odejdou.

SCENE 2.
THE COUNCIL CHAMBER.

Cornets. Enter King Henry VIII, leaning on Wolsey's shoulder, the nobles, and Lovell. Wolsey places himself under King's feet on his right side. A Secretary of the Cardinal is in attendance.

KING My life itself, and the best heart of it,
Thanks you for this great care: I stood i' the level
Of a full-charged confederacy, and give thanks
To you that choked it. Let be call'd before us
That gentleman of Buckingham's; in person 5
I'll hear him his confessions justify;
And point by point the treasons of his master
He shall again relate.

A noise within, crying 'Room for the Queen!' Enter Queen Katherine, ushered by Norfolk, and Suffolk: she kneels. King riseth from his state, takes her up, kisses and placeth her by him.

KATHERINE Nay, we must longer kneel: I am a suitor.

KING Arise, and take place by us: half your suit 10
Never name to us; you have half our power:
The other moiety, ere you ask, is given;
Repeat your will and take it.

KATHERINE Thank your majesty.
That you would love yourself, and in that love 15
Not unconsider'd leave your honour, nor
The dignity of your office, is the point
Of my petition.

KING Lady mine, proceed.

KATHERINE I am solicited, not by a few,
And those of true condition, that your subjects
Are in great grievance: there have been commissions 20
Sent down among 'em, which hath flaw'd the heart
Of all their loyalties: wherein, although,
My good lord cardinal, they vent reproaches
Most bitterly on you, as putter-on
Of these exactions, yet the king our master – 25
Whose honour heaven shield from soil! – even he
escapes not
Language unmannerly, yea, such which breaks
The sides of loyalty, and almost appears
In loud rebellion.

SCÉNA 2.
RADNÍ SÍŇ.

Fanfáry. Vystoupí Král Jindřich VIII. opírající se o rámě kardinála Wolseyho, slechtici, Thomas Lovell. Kardinál Wolsey se usadí po pravé straně Králi u nobou. Poblíž stojí Tajemník Wolseyho.

KRÁL Děkuji, kardinále, ze srdce
za vaši péči. Připravovali
proti mně spiknutí, jen díky vaší
ostrážitosti ale ztroskotali.
Přivolejte Buckinghamova správce. 5
Ať osobně potvrdí obvinění
a bod za bodem zradu svého pána
před námi vyjeví.

Křik zvenčí: „Ustupte! Královna přichází!“ a do sálu vstupuje Královna Kateřina, vedena Norfolkem a Suffolkem. Poklekne před Králem. Král vstane z trůnu, pozvedne ji, políbí a usadí vedle sebe.

KATEŘINA Jsem prosebnice, takže musím klečet.

KRÁL Vstaň! Přisedni! Ty prosit nemusíš. 10
Půl prosby splním hned a druhou půl
netřeba vznášet, když máš půl mé vlády.
Řekni, co chceš, a měj to.

KATEŘINA Děkuji.
Abyste vy sám sebe v lásce měl 15
a při té lásce nezapomínal
na svoji čest a pověst úřadu,
o to jdu prosit.

KRÁL Pokračujte, prosím.

KATEŘINA Z mnoha stran, Veličenstvo, od lidí
dobrých a poctivých, se doslychám,
že lid Anglie strádá. Poddané 20
tak tíží poplatky, že ztrácejí
svou lásku ke králi. Ač právě v tom
jde na vás, kardinále, hlavní stížnost,
neboť vy daně uvalujete
a vybírate, ani Veličenstvo, 25
jehož ctnost chrání samo nebe,
není
bohužel uchráněno výčitek,
které jsou neuctivé ke králi
a téměř rebelantské.

NORFOLK	Not almost appears, It doth appear; for, upon these taxations, The clothiers all, not able to maintain The many to them longing, have put off The spinsters, carders, fullers, weavers, who, Unfit for other life, compell'd by hunger And lack of other means, in desperate manner Daring the event to the teeth, are all in uproar, And danger serves among then!	30 35
KING	Taxation! Wherein? And what taxation? My lord cardinal, You that are blamed for it alike with us, Know you of this taxation?	
WOLSEY	Please you, sir, I know but of a single part, in aught Pertains to the state; and front but in that file Where others tell steps with me.	40
KATHERINE	No, my lord, You know no more than others; but you frame Things that are known alike; which are not wholesome To those which would not know them, and yet must Perforce be their acquaintance. These exactions, Whereof my sovereign would have note, they are Most pestilent to the bearing; and, to bear 'em, The back is sacrifice to the load. They say They are devised by you; or else you suffer Too hard an exclamation.	50
KING	Still exaction! The nature of it? In what kind, let's know, Is this exaction?	
KATHERINE	I am much too venturous In tempting of your patience; but am bolden'd Under your promised pardon. The subjects' grief Comes through commissions, which compel from each The sixth part of his substance, to be levied Without delay; and the pretence for this Is named, your wars in France: this makes bold mouths: Tongues spit their duties out, and cold hearts freeze Allegiance in them; their curses now Live where their prayers did: and it's come to pass, This tractable obedience is a slave To each incensed will. I would your highness	55 65

NORFOLK	Jaké téměř? Jsou rebelantské, neboť, Milosti, kvůli těm daním byly propuštěny v tkalcovnách spousty dělníků a všichni ti přadci, tkalci, valcháři, co rázem ztratili živobytí, donuceni hladem a čirým zoufalstvím, se semkli a otevřenou nebezpečnou vzpourou se domáhají nápravy.	30 35
KRÁL	O jakých daních to mluví? Pane kardinále, jste obviňován stejně jako já. Vy o tom něco víte?	
WOLSEY	Veličenstvo, já nevím o nic víc než to, co vědí i jiní lidé. Přestože jdu v čele, jdu spolu s ostatními.	40
KATEŘINA	Opravdu! Nevíte víc než jiní. To, co ale děláte, o tom každý dobře ví, že je to špatné, nejhorší pak pro ty kteří to musí snášet. Poplatky, o kterých ani král nic netušil, jsou zlé, když o nich člověk jenom slyší, však kdo je platí, tomu lámou vaz. Prý jste je nařídil vy, pokud ne, pak je to pomluva.	45 50
KRÁL	O čem to mluvíš? O ničem nevím. Vysvětlete mi to. Jaké poplatky?	
KATEŘINA	Vím, je troufalé vás touto věcí dráždit. Odvahu však čerpám z vašich slov. Poddaní musí dle nařízení státu odvádět šestinu svého majetku, a to bezodkladně. Záminkou pro tu daň jsou vaše války s Francií. Lid reptá, odmítá poslušnost a chladná srdce se zatvrzují proti vám. Modlitby mění se v nadávky. Kdo zaplatí, ten pouze ve zlosti a s pocitem sebezapření. Vaše Veličenstvo	55 65

	Would give it quick consideration, for There is no primer business.	
KING	By my life, This is against our pleasure.	
WOLSEY	And for me, I have no further gone in this than by A single voice; and that not pass'd me but By learned approbation of the judges. If I am Traduced by ignorant tongues, which neither know My faculties nor person, yet will be The chronicles of my doing, let me say 'Tis but the fate of place, and the rough brake That virtue must go through. We must not stint Our necessary actions, in the fear To cope malicious censurers; which ever, As ravenous fishes, do a vessel follow That is new-trimm'd, but benefit no further Than vainly longing. What we oft do best, By sick interpreters, once weak ones, is Not ours, or not allow'd; what worst, as oft, Hitting a grosser quality, is cried up For our best act. If we shall stand still, In fear our motion will be mock'd or carp'd at, We should take root here where we sit, or sit State-statues only.	70 75 80 85
KING	Things done well, And with a care, exempt themselves from fear; Things done without example, in their issue Are to be fear'd. Have you a precedent Of this commission? I believe, not any. We must not rend our subjects from our laws, And stick them in our will. Sixth part of each? A trembling contribution! Why, we take From every tree lop, bark, and part o' the timber; And, though we leave it with a root, thus hack'd, The air will drink the sap. To every county Where this is question'd send our letters, with Free pardon to each man that has denied The force of this commission: pray, look to't; I put it to your care.	90 95 100
WOLSEY	<i>(To the Secretary)</i> A word with you. Let there be letters writ to every shire, Of the king's grace and pardon. The grieved commons	

	by mělo tu věc uvážit a zjednat co nejrychleji nápravu.	
KRÁL	Ta daň nebyla naším přáním.	
WOLSEY	Já jsem se v té věci řídil jednomyslným výrokem státní rady, podepřeným rozhodnutím učených pánů soudců. Jestli mě sprostě očerňuje někdo, kdo nezná moji povahu, a přece se chce stát kronikou mých skutků, je to jen úděl mého úřadu, v němž vždy vzdor urážkám ctnost musí vytrvat. Nesmíme se bát konat, co je třeba, jen z ohledů k zavilým pomlouvačům, kteří se jako mlsní žraloci vrhají na loď plechem pobitou a na ní vylámou si leda zuby. Náš nejlepší čin hlupci, štouralové nám upřou nebo znectí; nejhorší – ne vždy se všechno zdaří – naopak vychválí do nebe. Kdybychom měli mít strach se vůbec pohnout, abychom snad nenarazili, ať místo nás tu sedí mrtvé sochy.	70 75 80 85
KRÁL	Není třeba mít žádný strach, když vše se dělá řádně. Činy, pro které není srovnání, jsou hrozivé. Našel jste precedens pro tuhle daň? Určitě ne. To nelze, brát lidem zákony a upravovat je podle svého. Jak? Šestina všeho? Hrozivý příspěvek! To jako bych každický strom oholil z kůry na dřev. Kořeny nezachráním pahýl, z něhož vítr bude sát mízu. Do všech hrabství, která se bouří, pošlete mým jménem dekret s milostí všem, kdo vzpírali se tuto daň zaplatit. Dohlédněte na to! Máte to na starost.	90 95 100
WOLSEY	<i>(K Tajemníkovi)</i> Pojď sem! Nech rozeslat dopisy o králově laskavém odpuštění. Poddaní	

	Hardly conceive of me; let it be noised That through our intercession this revokement And pardon comes: I shall anon advise you Further in the proceeding. <i>Exit Secretary.</i> <i>Enter Surveyor.</i>	105
KATHERINE	I am sorry that the Duke of Buckingham Is run in your displeasure.	
KING	It grieves many: The gentleman is learn'd, and a most rare speaker; To nature none more bound; his training such, That he may furnish and instruct great teachers, And never seek for aid out of himself. Yet see, When these so noble benefits shall prove Not well disposed, the mind growing once corrupt, They turn to vicious forms, ten times more ugly Than ever they were fair. This man so complete, Who was enroll'd 'mongst wonders, and when we, Almost with ravish'd listening, could not find His hour of speech a minute; he, my lady, Hath into monstrous habits put the graces That once were his, and is become as black As if besmear'd in hell. Sit by us; you shall hear – This was his gentleman in trust – of him Things to strike honour sad. Bid him recount The fore-recited practises; whereof We cannot feel too little, hear too much.	110 115 120 125
WOLSEY	Stand forth, and with bold spirit relate what you, Most like a careful subject, have collected Out of the Duke of Buckingham.	130
KING	Speak freely.	
SURVEYOR	First, it was usual with him, every day It would infect his speech, that if the king Should without issue die, he'll carry it so To make the sceptre his: these very words I've heard him utter to his son-in-law, Lord Abergavenny; to whom by oath he menaced Revenge upon the cardinal.	135
WOLSEY	Please your highness, note This dangerous conception in this point. Not friended by his wish, to your high person	140

	mě rádi nemají, a proto napiš, že král tu milost uděluje pouze díků mému naléhání. Pak ti řeknu, jak budu dál v té věci postupovat. <i>Odejde Tajemník.</i> <i>Vystoupí Správce.</i>	105
KATEŘINA	Mrzí mě, že vévoda z Buckinghamu upadl v nemilost.	
KRÁL	Mnohé to mrzí. Takový vzdělaný a moudrý člověk, báječný řečník, vědomostí má, že učenci se od něj můžou učit. Úplná studnice. A přitom vidíš, když tyto skvostné dary zneužije zvrácený charakter, učiní z nich nástroje zla, stejně tak odporné, jak byly kdysi krásné. Tenhle člověk, jehož jsme pokládali za div světa, jemuž jsme naslouchali s dychtivostí, až ztráceli jsme pojem o čase, zahodil, drahá, ctnosti, které ho dřív zdobily, a svoji černou duši odkázal peklu. Zůstaň. Uslyšíš od jeho bývalého důvěrníka věci, které tě nepotěší. Příkaž, ať zopakuje svoje obvinění, slova, jež třeba slyšet, i když bolí.	110 115 120 125
WOLSEY	Předstup a beze strachu vypověz, cos jako bdělý občan odhalil o piklech Buckinghamu.	130
KRÁL	Poslouchám tě.	
SPRÁVCE	Mívával divné řeči. Každý den říkal, že když král zemře bez dědice, on zařídí, že na trůn usedne Buckingham. Slyšel jsem, jak přesně takhle to jednou řekl svému zeti, lordu Abergavennymu, a pak přísahal krvavou pomstu kardinálovi.	135
WOLSEY	Račte si všimnout, jak nebezpečný je to plán. To beznadějné přání nutí ho	140

His will is most malignant; and it stretches
Beyond you, to your friends.

KATHERINE My learn'd lord cardinal,
Deliver all with charity.

KING Speak on:
How grounded he his title to the crown,
Upon our fail? To this point hast thou heard him 145
At any time speak aught?

SURVEYOR He was brought to this
By a vain prophecy of Nicholas Hopkins.

KING What was that Hopkins?

SURVEYOR Sir, a Chartreux friar,
His confessor, who fed him every minute
With words of sovereignty.

KING How know'st thou this? 150

SURVEYOR Not long before your highness sped to France,
The duke being at the Rose, within the parish
Saint Lawrence Poultney, did of me demand
What was the speech among the Londoners
Concerning the French journey: I replied, 155
Men fear'd the French would prove perfidious,
To the king's danger. Presently the duke
Said, 'twas the fear, indeed; and that he doubted
'Twould prove the verity of certain words
Spoke by a holy monk; 'that oft,' says he, 160
'Hath sent to me, wishing me to permit
John de la Car, my chaplain, a choice hour
To hear from him a matter of some moment:
Whom after under the confession's seal
He solemnly had sworn, that what he spoke 165
My chaplain to no creature living, but
To me, should utter, with demure confidence
This pausingly ensued: neither the king nor's heirs,
Tell you the duke, shall prosper: bid him strive
To gain the love o' the commonalty: the duke 170
Shall govern England.'

KATHERINE If I know you well,
You were the duke's surveyor, and lost your office
On the complaint o' the tenants: take good heed
You charge not in your spleen a noble person
And spoil your nobler soul: I say, take heed; 175
Yes, heartily beseech you.

obracet nenávisť, již chová k vám,
i proti vašim blízkým.

KATEŘINA Kardinále,
zkuste být méně zaujatý.

KRÁL Mluv.
Na čem chce založit svůj nárok na trůn?
Na tom, že nemám syna? Nebo našel 145
nějaký jiný důvod?

SPRÁVCE Jistý kněz,
Nicholas Hopkins, mu to prorokoval.

KRÁL Kdo je ten Hopkins?

SPRÁVCE Jeho zpovědník.
Pořád do něho mluvil, že z něj bude
určitě král.

KRÁL Jak ses to dozvěděl? 150

SPRÁVCE Krátce před tím, než Vaše Veličenstvo
odjelo do Francie, se mě vévoda
v domě U Růže, v Poultneyho farnosti,
ptal, co se o té vaší výpravě
povídá po Londýně. Vyprávěl jsem, 155
že lidí Francouzům moc nevěří
a mají o vás strach. On na to řekl,
že není divu, že ty obavy
naznačují, že naplní se slova
jednoho mnicha, a pak povídá: 160
„Ten mnich chtěl, abych za ním poslal Johna
de la Cara,“ což je vévodův kaplan,
„že mi chce po něm něco vyřídit.“
Kaplan prý musel na svoji čest slíbit
a odpřisáhnout, že co mu ten mnich 165
vyjeví, sdělí pouze vévodovi,
nikomu jinému. Potom mu svěřil
váhavě toto: „Vyříd' vévodovi,
že král a jeho rod zakrátko vymře.
Ať vévoda si získá lásku lidu. 170
Anglii bude vládnout on.“

KATEŘINA Jak vím,
vás vévoda propustil z místa správce,
že jste se neosvědčil. Doufám, že
svým obviněním nechcete se mstít
a křivdou na nevinném prodat duši. 175
Toho se strážte!

CHAMBER.	I'm glad 'tis there: now I would pray our monsieurs To think an English courtier may be wise, And never see the Louvre.	
LOVELL	They must either, For so run the conditions, leave those remnants Of fool and feather that they got in France, With all their honourable point of ignorance Pertaining thereunto, as fights and fireworks, Abusing better men than they can be, Out of a foreign wisdom, renouncing clean The faith they have in tennis, and tall stockings, Short blister'd breeches, and those types of travel, And understand again like honest men; Or pack to their old playfellows: there, I take it, They may, 'cum privilegio,' wear away The lag end of their lewdness and be laugh'd at.	25 30 35
SANDS	'Tis time to give 'em physic, their diseases Are grown so catching.	
CHAMBER.	What a loss our ladies Will have of these trim vanities!	
LOVELL	Ay, marry, There will be woe indeed, lords: the sly whoresons Have got a speeding trick to lay down ladies; A French song and a fiddle has no fellow.	40
SANDS	The devil fiddle 'em! I am glad they are going, For, sure, there's no converting of 'em: now An honest country lord, as I am, beaten A long time out of play, may bring his plainsong And have an hour of hearing; and, by'r lady, Held current music too.	45
CHAMBER.	Well said, Lord Sands, Your colt's tooth is not cast yet.	
SANDS	No, my lord; Nor shall not, while I have a stump.	
CHAMBER.	Sir Thomas, Whither were you a-going?	
LOVELL	To the cardinal's: Your lordship is a guest too.	50
CHAMBER.	O, 'tis true: This night he makes a supper, and a great one,	

KOMOŘÍ	To slyším rád. Je čas, aby ti mesjé pochopili, že Angličan je člověk, i když neviděl Louvre.	
LOVELL	Mají se buď, jak stojí ve vyhlášece, zbavit všech famózních frajeřin z Francie, k nimž se s tupou okázalostí teď hlásí, jako jsou souboje a ohňostroje, vyvyšování se nad starší, papouškování cizích rozumů, záliba v tenise, širokých spodkách či vychloubání se, kde všude byli, a začít se zas chovat jako lidí, nebo se mají sbalit, vrátit se tam zpět a tam se cum privilegio natřásat místním bláznům pro legraci.	25 30 35
SANDS	Mělo by se to rychle zarazit, je to jak mor.	
KOMOŘÍ	Pro naše dámy, páni, to ale bude velká ztráta.	
LOVELL	Bude. Už vidím, jak jsou celé zoufalé. Ti cizí děvkaři to s nimi umí. Zabroukaj: „Ó la la!“ a už je mají.	40
SANDS	Ďas ať je vezme! Jen ať táhnou pryč. Stejně se nezmění. Ted' chci zas já, počestný šlechtic, jemuž pšenka už dost dlouho nekvetla, se vytasit se svojí písničkou, a přísahám, že dámám kápnu do noty.	45
KOMOŘÍ	My víme, lorde Sandsi. Jste ještě chlapík.	
SANDS	Nejsem už chlapík, ale chlap jsem pořád.	
KOMOŘÍ	(K Lovellovi) Kam teď, pane, jdete?	
LOVELL	Ke kardinálovi. I vy jste pozván.	50
KOMOŘÍ	Ano. Máte pravdu. Dnes uspořádal velkou hostinu	

To many lords and ladies; there will be
The beauty of this kingdom, I'll assure you.

LOVELL That churchman bears a bounteous mind indeed, 55
A hand as fruitful as the land that feeds us;
His dews fall every where.

CHAMBER. No doubt he's noble;
He had a black mouth that said other of him.

SANDS He may, my lord; 'has wherewithal: in him 60
Sparing would show a worse sin than ill doctrine:
Men of his way should be most liberal;
They are set here for examples.

CHAMBER. True, they are so:
But few now give so great ones. My barge stays;
Your lordship shall along. Come, good Sir Thomas,
We shall be late else; which I would not be, 65
For I was spoke to, with Sir Henry Guilford
This night to be comptrollers.

SANDS I am your lordship's.

Exeunt.

SCENE 4.

ST. JAMES'S PALACE. YORK PLACE.

Hautboys. A small table under a state for Wolsey, a longer table for the guests. Then enter Anne Bullen and divers other ladies and gentlemen as guests, at one door; at another door, enter Sir Henry Guilford.

GUILFORD Ladies, a general welcome from his grace
Salutes ye all; this night he dedicates
To fair content and you: none here, he hopes,
In all this noble bevy, has brought with her 5
One care abroad; he would have all as merry
As, first, good company, good wine, good welcome,
Can make good people.

Enter Chamberlain, Sands, and Lovell.

O, my lord, you're tardy:
The very thought of this fair company
Clapp'd wings to me.

CHAMBER. You are young, Sir Harry Guilford.

pro mnoho dam a pánů. Sejde se
tam výkvět království, tím jsem si jist.

LOVELL Kardinál je opravdu velkorysý. 55
Srdce má úrodné jak tahle zem
a dary nešetří.

KOMOŘÍ Šlechtný je.
Kdo mluví jinak, hrubě pomlouvá ho.

SANDS Je bohatý, a proto šlechtný.
Ten kdyby skrblil, byl by přímo kacíf. 60
Lidé jak on musí být velkorysí,
když příkladem jsou pro ostatní.

KOMOŘÍ Ano.
Je málo takových. Má loď už čeká.
Pojeďte se mnou oba, pánové.
Nesmím se opozdit, mám za úkol 65
se sirem Henry Guilfordem dnes vítat
u vchodu příchozí.

SANDS Tak tedy pojďme.

Odejdou.

SCÉNA 4.

V PALÁCI SVATÉHO JAKUBA, SÍDLE KARDINÁLA.

Hoboje. Dole před kardinálovým křeslem stojí menší stolek, opodál je tabule pro hosty. Z jedné strany vystoupí Anna Boleynová a jiné dámy a šlechtici jako hosté, z druhé jim vyjde v ústrety Henry Guilford.

GUILFORD Mé dámy, jménem Jeho Excelence
vás vítám. Dnešní večer kardinál
zasvětí radovánkám. A vám. Žádná,
jak doufá, si dnes nepřináší smutek. 5
Ať dobrá společnost a dobré víno
a dobré přivítání probudí
i ve vás všechno dobré.

Vystoupí Lord komoří, Lord Sands a Lovell.

Jdete pozdě.
Já letěl, okřídlený představou
těch krásných žen.

KOMOŘÍ Jste mladý, Guilforde.

SANDS	Sir Thomas Lovell, had the cardinal But half my lay thoughts in him, some of these Should find a running banquet ere they rested, I think would better please 'em: by my life, They are a sweet society of fair ones.	10
LOVELL	O, that your lordship were but now confessor To one or two of these!	15
SANDS	I would I were; They should find easy penance.	
LOVELL	Faith, how easy?	
SANDS	As easy as a down-bed would afford it.	
CHAMBER.	Sweet ladies, will it please you sit? Sir Harry, Place you that side; I'll take the charge of this: His grace is entering. Nay, you must not freeze; Two women placed together makes cold weather: My Lord Sands, you are one will keep 'em waking; Pray, sit between these ladies.	20
SANDS	By my faith, And thank your lordship. By your leave, sweet ladies: If I chance to talk a little wild, forgive me; I had it from my father.	
ANNE	Was he mad, sir?	
SANDS	O, very mad, exceeding mad, in love too: But he would bite none; just as I do now, He would kiss you twenty with a breath.	
CHAMBER.	Well said, my lord. So, now you're fairly seated. Gentlemen, The penance lies on you, if these fair ladies Pass away frowning.	
SANDS	For my little cure, Let me alone. <i>Hautboys. Enter Wolsey, and takes his state.</i>	
WOLSEY	You're welcome, my fair guests: that noble lady, Or gentleman, that is not freely merry, Is not my friend: this, to confirm my welcome; And to you all, good health. <i>Drinks.</i>	35
SANDS	Your grace is noble: Let me have such a bowl may hold my thanks, And save me so much talking.	40

SANDS	Sire Thomasi, kdyby kardinál měl půl mých myšlenek, pár z těchto dívek by dostalo před spaním pamlsek, jenž by jim tuze chutnal. Panečku, že se tu ale sešly krásné kůstky.	10
LOVELL	Vidím, že byste si rád některé z nich odved ke zpovědi.	15
SANDS	Uhádl jste. A nechal bych je hodně pykat.	
LOVELL	Hodně?	
SANDS	Ne víc, než co by vydržela postel.	
KOMOŘÍ	Vezměte místa, dámy. Sire Henry, obsadte tuto stranu, já zas tuhle. Kardinál jde. Vy chcete nastydnout? Dvě ženy vedle sebe tuze zébe. Lorde Sandsi, že vy je rozproudíte? Sedněte si mezi ně, prosím.	20
SANDS	Rád. Děkuju pěkně. Dovolíte, dámy? Kdybych snad ztratil hlavu, omluvte mě, já to mám po otci.	25
ANNA	Otec byl blázen?	
SANDS	Bohužel. Bláznil po všem. Hlavně po ženských. Ale byl neškodný jako teď já. Líbat však uměl za dvacet.	
KOMOŘÍ	To jistě. Teď když jste takhle rozsazeny, dámy, mračit se nemůžete. Jinak, páni, to bude na vás.	30
SANDS	Nestarejte se, však my to zvládnem. <i>Hoboje. Vystoupí Wolsey a usedne do svého křesla.</i>	
WOLSEY	Vítejte, přátelé! Kdo z dam či pánů se dneska nebude příjemně bavit, mě nemá rád. Namísto dalších slov vám připíjím a přeji krásný večer. <i>Pije.</i>	35
SANDS	No vy jste dobrý, Excellence. Já teď místo díky taky budu pít a ušetřím si spoustu řečí.	40

WOLSEY My Lord Sands,
I am beholding to you: cheer your neighbours.
Ladies, you are not merry: gentlemen,
Whose fault is this?

SANDS The red wine first must rise
In their fair cheeks, my lord; then we shall have 'em 45
Talk us to silence.

ANNE You are a merry gamester,
my Lord Sands.

SANDS Yes, if I make my play.
Here's to your ladyship: and pledge it, madam,
For 'tis to such a thing, –

ANNE You cannot show me.

SANDS I told your grace they would talk anon. 50
Drum and trumpet, chambers discharged.

WOLSEY What's that?

CHAMBER. Look out there, some of ye.
Exit Servant.

WOLSEY What warlike voice,
And to what end is this? Nay, ladies, fear not;
By all the laws of war you're privileged.
Re-enter Servant.

CHAMBER. How now! what is't?

SERVANT A noble troop of strangers; 55
For so they seem: they've left their barge and landed;
And hither make, as great ambassadors
From foreign princes.

WOLSEY Good lord chamberlain,
Go, give 'em welcome; you can speak the French tongue;
And, pray, receive 'em nobly, and conduct 'em 60
Into our presence, where this heaven of beauty
Shall shine at full upon them. Some attend him.
Exit Chamberlain, attended.
All rise, and tables removed.
You have now a broken banquet; but we'll mend it.
A good digestion to you all: and once more
I shower a welcome on ye; welcome all. 65

WOLSEY Lorde Sandsi!
Jenom to s těmi díky nepřezněte.
Hleďte si dam! Dívky, jste smutné. Páni,
čí je to vina?

SANDS Červeného vína. 45
Ještě jim málo stouplo do hlavy.
Potom nás ony o řeč připraví.

ANNA Pane,
jste rozpustilý.

SANDS Jsem, když mám být s kým.
Na zdraví, slečno. Na vše, co bychom
my spolu mohli dělat.

ANNA Ukažte!

SANDS Slyšel jste, Excellence? Já už mlčím. 50
Buben a trubka, výstřel z děla.

WOLSEY Co je to?

KOMOŘÍ Jděte se tam podívat!
Odejde Sluha.

WOLSEY Válečný hluk! Co to má znamenat?
Žádný strach, dámy, právo válečné
vám zaručuje vlídné zacházení.
Vrací se Sluha.

KOMOŘÍ Kdo je to? Mluv!

SLUHA Nějací cizinci, 55
jak se zdá. Vystoupili právě z lodě
a kráčejí sem. Nejspíš vyslanci
nějaké cizí země.

WOLSEY Lorde komoří,
jděte je, prosím, přivítat. Víím, že
mluvíte francouzsky. Buďte k nim vlídný 60
a přiveďte je k nám, sem do přístavu
nebeské krásy. Doprovodte ho.
Odejde Lord komoří se sloužícími.
Všichni vstanou od stolů. Stoly jsou odneseny.
Hostinu přerušíme, ale pít
můžete dál. A v klidu zažívat.
Ještě jednou vás vítám. Buďte zdraví! 65

Hautboys. Enter King and others, as masquers, habited like shepherds, ushered by the Chamberlain. They pass directly before Wolsey, and gracefully salute him.

A noble company! What are their pleasures?

CHAMBER. Because they speak no English, thus they pray'd
To tell your grace, that, having heard by fame
Of this so noble and so fair assembly
This night to meet here, they could do no less 70
Out of the great respect they bear to beauty,
But leave their flocks; and, under your fair conduct,
Crave leave to view these ladies and entreat
An hour of revels with 'em.

WOLSEY Say, lord chamberlain, 75
They have done my poor house grace; for which I pay 'em
A thousand thanks, and pray 'em take their pleasures.

*Gentlemen choose ladies;
King and Anne Bullen.*

KING The fairest hand I ever touch'd! O beauty,
Till now I never knew thee!

Music. Dance.

WOLSEY My lord!

CHAMBER. Your grace?

WOLSEY Pray, tell 'em thus much from me:
There should be one amongst 'em, by his person,
More worthy this place than myself; to whom,
If I but knew him, with my love and duty
I would surrender it.

CHAMBER. I will, my lord.

Whispers the masquers.

WOLSEY What say they?

CHAMBER. Such a one, they all confess, 85
There is indeed; which they would have your grace
Find out, and he will take it.

WOLSEY Let me see, then.
By all your good leaves, gentlemen; here I'll make
My royal choice.

KING *(Unmasking)* Ye have found him, cardinal:
You hold a fair assembly; you do well, lord: 90
You are a churchman, or, I'll tell you, cardinal,
I should judge now unhappily.

Hoboje. Vystoupí Král a jeho družina v maskách pastýřů. Přivádí je Lord komoří. Přicházejí před Wolseyho a vznešeně ho zdraví.

Vzácní pánové! Copak si přejí?

KOMOŘÍ Nemluví anglicky, však žádali,
abych vám řek, že když se doslechli,
jaká se tu má dnešní večer sejit
vybraná společnost, nemohli jinak, 70
z úcty, již chovají k pozemské kráse,
než přijít sem a s vaším dovolením
se chvíli kochat půvaby těch žen
a případně si s nimi zatančit.

WOLSEY Vyřídte jim mé tisíceré díky 75
za návštěvu, již prokázali poctu
mému domu, a ať se dobře baví.

*Pánové si vybírají dámy k tanci.
Král požádá o tanec Annu Boleynovou.*

KRÁL Líbezná ruka, jaké rovno není.
Krásno, teprve dnes tě poznávám.
Hudba. Tanec.

WOLSEY Mylorde.

KOMOŘÍ Ano?

WOLSEY Řekněte jim ještě, 80
že mezi nimi tuším muže, který
je více hoděn nežli já zde sedět
a jemuž bych, ač neznám ho, své křeslo
s láskou a úctou přepustil.

KOMOŘÍ Vyřídím to.

Šeptá si s pány.

WOLSEY Co říkají?

KOMOŘÍ Že vaše tušení 85
vás neklame, a poznáte-li ho,
on rád váš návrh přijme.

WOLSEY Zkusím to.
Když dovolíte, páni, tento muž
je váš král.

KRÁL *(Odmaskuje se)* Uháds, kardinále. Krásnou
společnost máš tu. Gratuluju ti. 90
Ty kdybys nebyl duchovní, já nevím,
jak bych o tobě smýšlel.

WOLSEY I am glad
Your grace is grown so pleasant.

KING My lord chamberlain,
Prithee, come hither: what fair lady's that?

CHAMBER. An't please your grace, Sir Thomas Bullen's daughter –
The Viscount Rochford, – one of her highness' women.

KING By heaven, she is a dainty one. – Sweetheart,
I were unmannerly, to take you out,
And not to kiss you. A health, gentlemen!
Let it go round. 100

WOLSEY Sir Thomas Lovell, is the banquet ready
I' the privy chamber?

LOVELL Yes, my lord.

WOLSEY Your grace,
I fear, with dancing is a little heated.

KING I fear, too much.

WOLSEY There's fresher air, my lord, in the next chamber. 105

KING Lead in your ladies, every one: sweet partner,
I must not yet forsake you: let's be merry:
Good my lord cardinal, I have half a dozen healths
To drink to these fair ladies, and a measure
To lead 'em once again; and then let's dream 110
Who's best in favour. Let the music knock it.

Exeunt with trumpets.

WOLSEY Jsem rád, Sire,
že jste tak dobře naladěný.

KRÁL Pane!
Na slovíčko. Kdo je ta krásná dívka?

KOMOŘÍ To je dcera Thomase Boleyna, 95
vikomta z Rochfordu. Dvorní dáma.

KRÁL Je nádherná! Můj bože! – Drahá slečno,
jsem nezdvůřák, když vyzval jsem vás k tanci
a nepolíbil vás. Chopte se číší,
pánové, na zdraví! 100

WOLSEY Sire Thomasi, je už přichystáno
občerstvení?

LOVELL No ovšem.

WOLSEY Veličenstvo
se tancem, jak je vidět, rozehřálo.

KRÁL Až moc.

WOLSEY V hodovní síni bude lepší vzduch. 105

KRÁL Následujte nás všichni. Drahá slečno,
ještě vás nepustím. Zvesela, páni!
Můj milý kardinále, budeme
teď připíjet všem kráskám na zdraví
a tancovat. Pak budem doufat, že jsme 110
jim kápli do noty. Ať hudba spustí!

Odejdou za zvuku fanfáry.

ACT II.

SCENE 1. A STREET.

Enter two Gentlemen, meeting.

- 1.GENTLEMAN Whither away so fast?
2.GENTLEMAN O, God save ye!
Even to the hall, to hear what shall become
Of the great Duke of Buckingham.
- 1.GENTLEMAN I'll save you
That labour, sir. All's now done, but the ceremony
Of bringing back the prisoner.
- 2.GENTLEMAN Were you there? 5
1.GENTLEMAN Yes, indeed, was I.
2.GENTLEMAN Pray, speak what has happen'd.
1.GENTLEMAN You may guess quickly what.
2.GENTLEMAN Is he found guilty?
1.GENTLEMAN Yes, truly is he, and condemn'd upon't.
2.GENTLEMAN I am sorry for't.
1.GENTLEMAN So are a number more.
2.GENTLEMAN But, pray, how pass'd it? 10
1.GENTLEMAN I'll tell you in a little. The great duke
Came to the bar; where to his accusations
He pleaded still not guilty and alleged
Many sharp reasons to defeat the law.
The king's attorney on the contrary 15
Urged on the examinations, proofs, confessions
Of divers witnesses; which the duke desired
To have brought viva voce to his face:
At which appear'd against him his surveyor;
Sir Gilbert Peck his chancellor; and John Car, 20
Confessor to him; with that devil-monk,
Hopkins, that made this mischief.

JEDNÁNÍ II.

SCÉNA 1. NA ULICI.

Vystoupí dva pánové.

- PRVNÍ PÁN Á! Kam vás čerti ženou?
DRUHÝ PÁN Zdravím vás,
příteli. Běžím k soudu, abych zjistil,
jak dopad Buckingham.
- PRVNÍ PÁN Můžu vám, pane,
ušetřit cestu. Soud už skončil. Vězeň
se vrací do Toweru.
- DRUHÝ PÁN Vy jste tam byl? 5
PRVNÍ PÁN No ano, byl.
DRUHÝ PÁN Jaký je výsledek?
PRVNÍ PÁN To uhodnete sám.
DRUHÝ PÁN Je odsouzen?
PRVNÍ PÁN Soudili ho a odsoudili k smrti.
DRUHÝ PÁN To je mi líto.
PRVNÍ PÁN Jako mnoha lidem.
DRUHÝ PÁN Povídejte! Jaké to bylo? 10
PRVNÍ PÁN Hned vám to řeknu. Takže: vévoda
přišel před soud a všechna obvinění
vznesená proti němu popřel, načež
je postupně a zdatně vyvracel.
Žalobce ale oháněl se řadou 15
výpovědí, doznání, prohlášení
rozličných svědků, které vévoda
chtěl vidět viva voce, tváří v tvář.
Byl tedy předvedený jeho správce,
pak jeho sekretář sir Gilbert Peck
a jeho zpovědník John de la Car, 20
i satanáš, který to spískal.

2.GENTLEMAN	That was he That fed him with his prophecies?	
1.GENTLEMAN	The same. All these accused him strongly; which he fain Would have flung from him, but, indeed, he could not: And so his peers, upon this evidence, Have found him guilty of high treason. Much He spoke, and learnedly, for life; but all Was either pitied in him or forgotten.	
2.GENTLEMAN	After all this, how did he bear himself?	30
1.GENTLEMAN	When he was brought again to the bar, to hear His knell rung out, his judgment, he was stirr'd With such an agony, he sweat extremely, And something spoke in choler, ill, and hasty: But he fell to himself again, and sweetly In all the rest show'd a most noble patience.	35
2.GENTLEMAN	I do not think he fears death.	
1.GENTLEMAN	Sure, he does not: He never was so womanish; the cause He may a little grieve at.	
2.GENTLEMAN	Certainly The cardinal is the end of this.	
1.GENTLEMAN	'Tis likely, By all conjectures: first, Kildare's attainder, Then deputy of Ireland; who removed, Earl Surrey was sent thither, and in haste too, Lest he should help his father.	40
2.GENTLEMAN	That trick of state Was a deep envious one.	
1.GENTLEMAN	At his return No doubt he will requite it. This is noted, And generally, whoever the king favours, The cardinal instantly will find employment, And far enough from court too.	45
2.GENTLEMAN	All the commons Hate him perniciously, and, o' my conscience, Wish him ten fathom deep: this duke as much They love and dote on; call him bounteous Buckingham, The mirror of all courtesy; –	50
1.GENTLEMAN	Stay there, sir, And see the noble ruin'd man you speak of.	

DRUHÝ PÁN	Hopkins? Ten mnich, co měl to prorocství?	
PRVNÍ PÁN	Jo, ten. Ti všichni ho tak tvrdě obvinili, že nedali mu šanci. Proto byl porotou sobě rovných shledán vinen zločinem velezrady. Pak měl řeč, učenou, dlouhou, ale jeho slova budila pouze lítost, nebo zapadla.	25
DRUHÝ PÁN	Co potom? Jak se choval? Jak to nesl?	30
PRVNÍ PÁN	Když přivedli ho před porotu, aby si vyslechl rozsudek, tak vypadal jak smyslů zbavený, na čele pot, a ulevil si vzteklou nadávkou. Brzy se ale opanoval, takže vše další přijal klidně, s noblesou.	35
DRUHÝ PÁN	Nemyslím, že se bojím smrti.	
PRVNÍ PÁN	Ne. Zženštilý nebyl nikdy. Rmoutí ho spíš to, proč musí zemřít.	
DRUHÝ PÁN	Jsem si jist, že v tom má prsty kardinál.	
PRVNÍ PÁN	No právě. Odvolal z Irska Kildara a za něj pak dosadil Buckinghamova zetě, hraběte Surreyho. A pěkně rychle, aby mu nepřekážel.	40
DRUHÝ PÁN	Tohle byla skutečně škodolibost.	
PRVNÍ PÁN	Hrabě Surrey se po návratu jistě pomstí. Ví se, že všechny, které si král oblíbí, kardinál ihned pošle ke všem čertům, co nejdál ode dvora.	45
DRUHÝ PÁN	Poddaní ho k smrti nenávidí, pokud vím. Vévodu ale milují a ctí. Nazývají ho dobrý Buckingham, vzor urozenosti.	50
PRVNÍ PÁN	Už přichází ten vzácný šlechtic, o němž mluvíte.	

Enter Buckingham from his arraignment; tip-staves before him; the axe with the edge towards him; halberds on each side: accompanied with Sir Thomas Lovell, Sir Nicholas Vaux, Sir Walter Sands, and common people.

- 2.GENTLEMAN Let's stand close, and behold him.
- BUCKINGHAM All good people, 55
 You that thus far have come to pity me,
 Hear what I say, and then go home and lose me.
 I have this day received a traitor's judgment,
 And by that name must die: yet, heaven bear witness,
 And if I have a conscience, let it sink me, 60
 Even as the axe falls, if I be not faithful!
 The law I bear no malice for my death;
 'T has done, upon the premises, but justice:
 But those that sought it I could wish more Christians:
 Be what they will, I heartily forgive 'em: 65
 Yet let 'em look they glory not in mischief,
 Nor build their evils on the graves of great men;
 For then my guiltless blood must cry against 'em.
 For further life in this world I ne'er hope,
 Nor will I sue, although the king have mercies 70
 More than I dare make faults. You few that loved me,
 And dare be bold to weep for Buckingham,
 His noble friends and fellows, whom to leave
 Is only bitter to him, only dying,
 Go with me, like good angels, to my end; 75
 And, as the long divorce of steel falls on me,
 Make of your prayers one sweet sacrifice,
 And lift my soul to heaven. Lead on, o' God's name.
- LOVELL I do beseech your grace, for charity,
 If ever any malice in your heart 80
 Were hid against me, now to forgive me frankly.
- BUCKINGHAM Sir Thomas Lovell, I as free forgive you
 As I would be forgiven: I forgive all;
 There cannot be those numberless offences
 'Gainst me, that I cannot take peace with: No black envy
 Shall mark my grave. Commend me to his grace;
 And if he speak of Buckingham, pray, tell him
 You met him half in heaven: my vows and prayers
 Yet are the king's; and, till my soul forsake,
 Shall cry for blessings on him: may he live 90
 Longer than I have time to tell his years!
 Ever beloved and loving may his rule be!

Vystoupí cestou od soudu Buckingham, soudní zřízení jdou před ním se sekyrami namířenými ostrím k němu, po stranách kráčejí halapartníci a jako doprovod jdou s ním Thomas Lovell, Nicholas Vaux, Walter Sands a průvod lidu.

- DRUHÝ PÁN Počkejte, poslechneme si ho.
- BUCKINGHAM Dobří lidé! 55
 Vy, kteří jste mě přišli politovat,
 vyslyšte mě a pak mě pusťte z mysli.
 Dnes jsem byl odsouzený jako zrádce.
 Čeká mě poprava. Však ať má duše
 propadne pekle, jen co sekera 60
 mi přetne vaz, jestli jsem někdy zradil.
 Zákon mi neublížil, protože
 soud probíhal, jak náleží. Však ti
 schovaní za zákonem nejsou dobří.
 Ať už jsou, jací jsou, odpouštím jim. 65
 Chtějí-li ale sloužit bezpráví
 a k moci kráčet třebaš přes mrtvoly,
 má nevina vykřičí jejich vinu.
 Že budu déle žít, už nedoufám,
 o milost krále neprosím, i když 70
 král jí má víc, než já jsem míval chyb.
 Má hrstko věrných, kdo se nebojíte
 veřejně pro mě plakat, vám dát sbohem
 je nyní moje hořkost jediná. 75
 K smrti jak andělé mě doprovodte,
 a až mě od vás ocel odloučí,
 pak obětujte krátkou modlitbu
 za spásu mojí duše. Pojďte, páni.
- LOVELL Mylorde, mám k vám velkou prosbu. Jestli
 jste někdy v srdci choval vůči mně 80
 zlobu a zášť, prosím vás, odpusťte mi.
- BUCKINGHAM Odpouštím vám, a stejně vroucně, jak bych
 přál odpuštění sobě. Odpouštím všem.
 Z té spousty křivd proti mně není žádná,
 kterou bych si bral s sebou. Černá zloba 85
 neposkvrní můj hrob. Pozdravujte
 kardinála, a bude-li se ptát,
 řekněte mu, že jsem byl napůl v nebi
 už před popravou. Za krále se budu
 modlit, dokud mi stačí dech, ať žije 90
 déle, než kolik stačím dopočítat,
 milován všemi, v pokoji a míru!

	And when old time shall lead him to his end, Goodness and he fill up one monument!	
LOVELL	To the water side I must conduct your grace; Then give my charge up to Sir Nicholas Vaux, Who undertakes you to your end.	95
VAUX	Prepare there, The duke is coming; see the barge be ready; And fit it with such furniture as suits The greatness of his person.	
BUCKINGHAM	Nay, Sir Nicholas, Let it alone; my state now will but mock me. When I came hither, I was lord high constable And Duke of Buckingham; now, poor Edward Bohun: Yet I am richer than my base accusers, That never knew what truth meant: I now seal it; And with that blood will make 'em one day groan for't. My noble father, Henry of Buckingham, Who first raised head against usurping Richard, Flying for succor to his servant Banister, Being distress'd, was by that wretch betray'd, And without trial fell; God's peace be with him! Henry the Seventh succeeding, truly pitying My father's loss, like a most royal prince, Restored me to my honours, and, out of ruins, Made my name once more noble. Now his son, Henry the Eighth, life, honour, name and all That made me happy at one stroke has taken For ever from the world. I had my trial, And, must needs say, a noble one; which makes me, A little happier than my wretched father: Yet thus far we are one in fortunes: both Fell by our servants, by those men we loved most; A most unnatural and faithless service! Heaven has an end in all: yet, you that hear me, This from a dying man receive as certain: Where you are liberal of your loves and counsels Be sure you be not loose; for those you make friends And give your hearts to, when they once perceive The least rub in your fortunes, fall away Like water from ye, never found again But where they mean to sink ye. All good people, Pray for me! I must now forsake ye: the last hour Of my long weary life is come upon me.	100 105 110 115 120 125 130

	A až ho jako starce pohřbí pod zem, ať je jen za své dobré skutky souzen.	
LOVELL	Mohu vás dovést pouze ke břehu. Zde se vás ujme sir Nicholas Vaux až do samého konce.	95
VAUX	Připravte se, vévoda přichází. Vyzdobte loď co nejdůstojněji, jak jeho význam si žádá.	
BUCKINGHAM	Není třeba, sire Nicholasi. Můj význam teď je výsměch dřívějšímu. Býval jsem kdysi lordem konstáblem, vévodou z Buckinghamu. Teď jsem Edward Bohun. Přesto jsem bohatší než skety, pro něž pravda nic neznamená. Stvrdím ji svou vlastní krví, za niž budou jednou i oni pykat. Henry Buckingham, můj otec, povstal proti Richardovi a spoléhal na sluhu Banistra, ten ho však zradil a můj otec byl bez soudu popraven. Smiluj se nad ním, Bože. Král Jindřich Sedmý, když se ujal vlády, z lítosti k mému otci spravedlivě mi vrátil všechny pocty a mé jméno vzvedl zpět, kam patří. Jeho syn, Jindřich Osmý, můj život, moji čest, mé jméno, vše, čím jsem, teď jedním rázem sprovodí ze světa. Dopřál mi soud, opravdu vznešený, takže jsem na tom o něco líp, než byl můj chudák otec. Za náš pád ale mohou stejní lidé: služebníci, které jsme milovali. Tak zrádná služba volá do nebe! Bůh řídí naše kroky. Přesto slyšte, co umírající vám poradí. Kdo spoléháte na své nejbližší, mějte se na pozoru. Neboť lidé, jimž dáte svoje srdce, ledva spatří na vašem štěstí smítko, setřesou vás jako štěnici a nakonec vás potopí a zničí. Přátelé, pomodlete se za mě. Musím jít. Můj dlouhý těžký život právě končí.	100 105 110 115 120 125 130

- 2.GENTLEMAN I think you have hit the mark: but is't not cruel 165
That she should feel the smart of this? The cardinal
Will have his will, and she must fall.
- 1.GENTLEMAN 'Tis woeful.
We are too open here to argue this;
Let's think in private more.
Exeunt.

SCENE 2.

A ROOM IN THE PALACE.

Enter Chamberlain, reading a letter.

- CHAMBER. 'My lord, the horses your lordship sent for, with all
the care I had, I saw well chosen, ridden, and
furnished. They were young and handsome, and
of the best breed in the north. When they were ready
to set out for London, a man of my lord cardinal's, 5
by commission and main power, took 'em from me;
with this reason: His master would be served before
a subject, if not before the king; which stopped our
mouths, sir.'
- I fear he will indeed: well, let him have them: 10
He will have all, I think.
Enter Norfolk and Suffolk.
- NORFOLK Well met, my lord chamberlain.
- CHAMBER. Good day to both your graces.
- SUFFOLK How is the king employ'd?
- CHAMBER. I left him private,
Full of sad thoughts and troubles.
- NORFOLK What's the cause? 15
- CHAMBER. It seems the marriage with his brother's wife
Has crept too near his conscience.
- SUFFOLK No, his conscience
Has crept too near another lady.
- NORFOLK 'Tis so:
This is the cardinal's doing, the king-cardinal:
That blind priest, like the eldest son of fortune, 20
Turns what he list. The king will know him one day.

- DRUHÝ PÁN Myslím, že jste se trefil. Kruté je, 165
že odnese to ona. Padne, aby
si Wolsey zchladil žáhu.
- PRVNÍ PÁN Bohužel.
Tady nás ale může někdo slyšet.
Pojďme to radši probrat někde v klidu.
Odejdou.

SCÉNA 2.

KOMNATA V KRÁLOVSKÉM PALÁCI.

Vystoupí Lord komoří a čte dopis.

- KOMOŘÍ „Mylorde, koně, pro něž poslalo Vaše Lordstvo,
jsem s veškerou péčí dal vybrat, vycvičit
i ustrojít. Koníci to byli mladí, pěkní,
té nejlepší krve. Než jsem je však stačil
do Londýna poslat, vyslanec Jeho Excelence 5
kardinála mi z jeho pověření koně vzal
s odůvodněním, že jeho pán má přednost
před poddaným, ne-li před králem, což nám
vyrazilo dech.“
- „Přednost před poddaným.“ Ať si je nechá. 10
Ten zřejmě nebude mít nikdy dost.
Vystoupí Norfolk a Suffolk.
- NORFOLK Dobrý den, lorde komoří.
- KOMOŘÍ Dobrý den, pánové.
- SUFFOLK Jak se má král?
- KOMOŘÍ Má velké starosti,
chtěl zůstat sám.
- NORFOLK Jaké má starosti? 15
- KOMOŘÍ Začal si vyčítat, že za ženu
má vdovu po bratrovi.
- SUFFOLK Nejspíš proto,
že dostal zálusk na jinou.
- NORFOLK To je
kardinálovo dílo. Kardinál!
Hraje si na osud a točí kolem, 20
kam se mu zlíbí. Král to jednou pozná.

SUFFOLK	Pray God he do! He'll never know himself else.	
NORFOLK	How holily he works in all his business! And with what zeal! For, now he has crack'd the league Between us and the emperor, the queen's great nephew, He dives into the king's soul, and there scatters Dangers, doubts, wringing of the conscience, Fears, and despairs; and all these for his marriage: And out of all these to restore the king, He counsels a divorce; a loss of her 30 That, like a jewel, has hung twenty years About his neck, yet never lost her lustre; Of her that loves him with that excellence That angels love good men with; even of her That, when the greatest stroke of fortune falls, 35 Will bless the king; and is not this course pious?	
CHAMBER.	Heaven keep me from such counsel! 'Tis most true These news are every where; every tongue speaks 'em, And every true heart weeps for't: all that dare Look into these affairs see this main end, 40 The French king's sister. Heaven will one day open The king's eyes, that so long have slept upon This bold bad man.	
SUFFOLK	And free us from his slavery.	
NORFOLK	We had need pray, And heartily, for our deliverance; 45 Or this imperious man will work us all From princes into pages: all men's honours Lie like one lump before him, to be fashion'd Into what pitch he please.	
SUFFOLK	For me, my lords, I love him not, nor fear him; there's my creed: 50 As I am made without him, so I'll stand, If the king please; his curses and his blessings Touch me alike, they're breath I not believe in. I knew him, and I know him; so I leave him To him that made him proud, the pope.	
NORFOLK	Let's in; 55 And with some other business put the king From these sad thoughts, that work too much upon him: My lord, you'll bear us company?	
CHAMBER.	Excuse me; The king has sent me elsewhere: besides,	

SUFFOLK	Čím dřív, tím líp. Ne-li, pak běda králi.	
NORFOLK	S jak svatým zápalem ten katecheta ničí, co jde! Vrazil klín mezi nás a císaře, synovce královnou. 25 Vrtá se králi v srdci, probouzí v něm výčitky, hryzáni svědomí, strach, pochyby o jeho manželství. A jako léčbu téhle nemoci mu radí rozvod. Rozvod se ženou, 30 která ho krášlila jak drahokam po dvacet let a nepozbyla lesku. S tou, jež ho miluje tak oddaně jak jeho anděl strážný. S ženou, která i nejkrutější osud přijme klidně 35 a tomu, kdo ji zavrhl, požehná.	
KOMOŘÍ	Nebe nás chraň před takovýmhle rádcem. Už o tom mluví vrabci na střeše. A dobrá srdce pláčou. Kdo chce, vidí, že hlavním cílem jeho snažení 40 je sestra francouzského krále. Brzy král prohlédne, že ho ten troufalec chtěl oklamat.	
SUFFOLK	A navždy nás ho zbaví.	
NORFOLK	Modleme se ze srdce, aby se to stalo brzy, 45 jinak ten despota z nás nadělá ubohé sluhy. Naše hodnosti jsou pro něj hrouda bláta, z kterého si uplácá, co chce.	
SUFFOLK	Pokud jde o mě, nemám ho rád a nebojím se ho. 50 Za nic mu nevděčím a udělám, co řekne král. V dobrém či ve zlém se mě kardinál netýká. Je pro mě vzduch. Vím, jaký je, a to mi stačí. Nechme ho jeho pánu, papeži.	
NORFOLK	Tak pojďme! 55 Snad naše věc vytrhne krále z žalu, v kterém se chudák pořád utápí. Půjďte s námi, pane?	
KOMOŘÍ	Nepůjdu, poslal mě pryč. Však uvidíte, že teď	

You'll find a most unfit time to disturb him: 60
Health to your lordships.

NORFOLK Thanks, my good lord chamberlain.
Exit Chamberlain; King draws the curtain and sits reading pensively.

SUFFOLK How sad he looks! sure, he is much afflicted.

KING Who's there, ha?

NORFOLK Pray God he be not angry.

KING Who's there, I say? How dare you thrust yourselves
Into my private meditations? 65
Who am I? Ha?

NORFOLK A gracious king that pardons all offences
Malice ne'er meant: our breach of duty this way
Is business of estate; in which we come
To know your royal pleasure.

KING Ye are too bold: 70
Go to; I'll make ye know your times of business:
Is this an hour for temporal affairs, ha?
Enter Wolsey and Cardinal Campeius, with a commission.
Who's there? My good lord cardinal? O my Wolsey,
The quiet of my wounded conscience;
Thou art a cure fit for a king.
(To Campeius) You're welcome, 75
Most learned reverend sir, into our kingdom:
Use us and it.
(To Wolsey) My good lord, have great care
I be not found a talker.

WOLSEY Sir, you cannot.
I would your grace would give us but an hour
Of private conference.

KING *(To Norfolk and Suffolk)* We are busy; go. 80

NORFOLK *(Aside to Suffolk)*
This priest has no pride in him?

SUFFOLK *(Aside to Norfolk)* Not to speak of:
I would not be so sick though for his place:
But this cannot continue.

NORFOLK *(Aside to Suffolk)* If it do,
I'll venture one have-at-him.

SUFFOLK *(Aside to Norfolk)* I another.
Exeunt Norfolk and Suffolk.

není nejlepší chvíle rušit ho. 60
Tak hodně štěstí.

NORFOLK Děkujeme, pane.
Odejde Lord komoří. Král odbrne závěs, usedne do křesla a čte si.

SUFFOLK Vypadá smutně. Určitě se trápí.

KRÁL Kdo je tu? Ha?

NORFOLK Chraň Bůh, aby měl zlost.

KRÁL Co tady chcete? Vy si troufáte
mě vytrhávat ze soukromých úvah? 65
Nevíte, kdo jsem? Ha?

NORFOLK Náš vzácný, milostivý panovník.
Nechceme rušit. Ale přivádí nás
k vám státní záležitost, kterou může
rozhodnout pouze král.

KRÁL Teď nemám čas. 70
Jděte. Lezete sem, jak se vám zlíbí.
Teď není chvíle na podružné věci.
Vystoupí Wolsey a Kardinál Campeius s pověřením.
Co je? Excellence! Můj drahý Wolsey!
Ty spáso mého zmučeného nitra.
Přicházíš v pravou chvíli.
(Ke Campeiovi) Vítám vás, 75
ctihodný pane, v našem království.
Jsme k vašim službám.
(K Wolseymu) Pečuj o něj dobře,
aby mě neměl za mluvku.

WOLSEY Moc rád.
Mohli byste nám, Sire, dopřát chvilku
k rozmluvě?

KRÁL *(K Norfolkovi a Suffolkovi)* Jděte! Nemám na vás čas. 80

NORFOLK *(Stranou k Suffolkovi)*
Ten kněz je skromnost sama!

SUFFOLK *(Stranou k Norfolkovi)* Moje řeč.
Dovoluje si příliš. Takhle to
už nejde dál!

NORFOLK *(Stranou k Suffolkovi)* Trpělivost! On jednou
pořádně narazí.

SUFFOLK *(Stranou k Norfolkovi)* Narazí na mě.
Odejdou Norfolk a Suffolk.

WOLSEY	Your grace has given a precedent of wisdom Above all princes, in committing freely Your scruple to the voice of Christendom: Who can be angry now? What envy reach you? The Spaniard, tied blood and favour to her, Must now confess, if they have any goodness, The trial just and noble. All the clerks, I mean the learned ones, in Christian kingdoms Have their free voices: Rome, the nurse of judgment, Invited by your noble self, hath sent One general tongue unto us, this good man, This just and learned priest, Cardinal Campeius; Whom once more I present unto your highness.	85
KING	And once more in mine arms I bid him welcome, And thank the holy conclave for their loves: They have sent me such a man I would have wish'd for.	
CAMPEIUS	Your grace must needs deserve all strangers' loves, You are so noble. To your highness' hand I tender my commission; by whose virtue, The court of Rome commanding, you, my lord Cardinal of York, are join'd with me their servant In the impartial judging of this business.	105
KING	Two equal men. The queen shall be acquainted Forthwith for what you come. Where's Gardiner?	
WOLSEY	I know your majesty has always loved her So dear in heart, not to deny her that A woman of less place might ask by law: Scholars allow'd freely to argue for her.	110
KING	Ay, and the best she shall have; and my favour To him that does best: God forbid else. Cardinal, Prithee, call Gardiner to me, my new secretary: I find him a fit fellow.	115
	<i>Exit Wolsey.</i> <i>Re-enter Wolsey, with Gardiner.</i>	
WOLSEY	<i>(Aside to Gardiner)</i> Give me your hand much joy and favour to you; You are the king's now.	
GARDINER	<i>(Aside to Wolsey)</i> But to be commanded For ever by your grace, whose hand has raised me.	
KING	Come hither, Gardiner. <i>Walks and whispers.</i>	120

WOLSEY	Veličenstvo, stal jste se příkladem všem vladařům, když svoje pochybnosti jste předal k posouzení církvi svaté. Kdo by teď protestoval? Vinil vás? I císař Karel, její příbuzný, dnes musí uznat, je-li spravedlivý, že jdeme cestou práva. Každý kněz – z těch nejučenějších v křesťanském světě – smí dát svůj hlas a Řím, to sídlo pravdy, na vaši prosbu ze všech moudrých vybral jednoho soudce, předobrého muže, vzácného kardinála Campeia, jehož vám s potěšením přivádím.	85
KRÁL	A já ho u nás z celé duše vítám. Děkuji církvi za velkorysost. Lepšího soudce jsem si nemoh přát.	100
CAMPEIUS	Vaše královská Milost zaslouží si lásku a úctu všech. Dovolte, abych vám předal svoje pověření. Tímto římský dvůr jmenuje i vás, můj pane, abyste spolu se mnou nestranně celou tu záležitost posoudil.	105
KRÁL	Dva rovní soudcové! Hned královně oznámím, oč jde. Kde je Gardiner?	
WOLSEY	Já vím, že jste ji, Vaše Veličenstvo, vždy miloval, a neodepřete jí to, nač i žena méně urozená by měla právo – dobré obhájce.	110
KRÁL	Skvělé! Ať přijdou jen ti nejlepší! A budu si přát, ať dopadnou co nejlíp. Kardinále, přiveďte Gardinera! Ten nový tajemník se mi dost líbí. <i>Odejde Wolsey.</i> <i>Vystoupí Wolsey a Gardiner.</i>	115
WOLSEY	<i>(Stranou ke Gardinerovi)</i> Podej mi ruku. Přeju ti moc štěstí. Teď sloužíš králi.	
GARDINER	<i>(Stranou k Wolseymu)</i> Vést se ale nechám dál vámi, Excellence. Váš jsem navždy.	
KRÁL	Gardinere, pojď sem. <i>Poodejdou a šeptají si.</i>	120

CAMPEIUS My Lord of York, was not one Doctor Pace
In this man's place before him?

WOLSEY Yes, he was.

CAMPEIUS Was he not held a learned man?

WOLSEY Yes, surely.

CAMPEIUS Believe me, there's an ill opinion spread then
Even of yourself, lord cardinal.

WOLSEY How! of me? 125

CAMPEIUS They will not stick to say you envied him,
And fearing he would rise, he was so virtuous,
Kept him a foreign man still; which so grieved him,
That he ran mad and died.

WOLSEY Heaven's peace be with him!
That's Christian care enough: for living murmurers 130
There's places of rebuke. He was a fool;
For he would needs be virtuous: that good fellow,
If I command him, follows my appointment:
I will have none so near else. Learn this, brother,
We live not to be grip'd by meaner persons. 135

KING Deliver this with modesty to the queen.
Exit Gardiner.
The most convenient place that I can think of
For such receipt of learning is Black-Friars;
There ye shall meet about this weighty business.
My Wolsey, see it furnish'd. O, my lord, 140
Would it not grieve an able man to leave
So sweet a bedfellow? But, conscience, conscience!
O, 'tis a tender place; and I must leave her.
Exeunt.

SCENE 3.**A ROOM IN THE QUEEN'S APARTMENTS.***Enter Anne Bullen and Old Lady.*

ANNE Not for that neither: here's the pang that pinches:
His highness having lived so long with her, and she
So good a lady that no tongue could ever
Pronounce dishonour of her; by my life,
She never knew harm-doing: O, now, after 5

CAMPEIUS Povězte mi, nebyl před tímto mužem
tajemníkem pan doktor Pace?

WOLSEY Byl, ano.

CAMPEIUS A nebyl to snad schopný člověk?

WOLSEY Jistě.

CAMPEIUS Víte, že v souvislosti s tímto pánem
jdou o vás všelijaké zvěsti?

WOLSEY Jaké? 125

CAMPEIUS Povídá se, že jste mu záviděl
a bál se, že vás v mnohém zastiňuje.
A proto jste ho vyhnal ode dvora
a dohnal k smrti.

WOLSEY Pánbůh přej mu klid!
Ať najde mír a spásu. Zaživa 130
by skončil v blázinci. Pořád jen rejpal
a ctnostmi ochořel. Zatímco tenhle
udělá do puntíku, co mu řeknu.
Je velmi spolehlivý. My dva, bratře,
se nemůžeme s kdekým zahazovat. 135

KRÁL Doruč to ve vsí úctě královně.
Odejde Gardiner.
Kláster U Černých bratří. To je, páni,
nejlepší místo, co mě napadá.
Tam by se mohl ten soud uspořádat.
Zaříd' to, Wolsey, ano? Bože můj, 140
je strašné, když má muž v nejlepším věku
ztratit svou ženu. Svědomí je ale
moc křehká věc. Musím ji opustit.
Odejdou.

SCÉNA 3.**KOMNATA V KRÁLOVNINĚ KŘÍDLE.***Vystoupí Anna Boleynová a Stará dáma.*

ANNA To taky ne. Mě mučí jiná starost.
Tak dlouho už s ní žije. S ženou, v které
je tolik dobra, že se o ní nedá
říct pranic špatného. Ta ani neví,
co je to lidská zloba. A teď má 5

	So many courses of the sun enthroned, Still growing in a majesty and pomp, the which To leave a thousand-fold more bitter than 'Tis sweet at first to acquire, – after this process, To give her the avaunt! It is a pity Would move a monster.	10
OLD LADY	Hearts of most hard temper Melt and lament for her.	
ANNE	O, God's will! Much better She ne'er had known pomp: though't be temporal, Yet, if that quarrel, fortune, do divorce It from the bearer, 'tis a sufferance panging As soul and body's severing.	15
OLD LADY	Alas, poor lady! She's a stranger now again.	
ANNE	So much the more Must pity drop upon her. Verily, I swear, 'tis better to be lowly born, And range with humble livers in content, Than to be perk'd up in a glistening grief, And wear a golden sorrow.	20
OLD LADY	Our content Is our best having.	
ANNE	By my troth and maidenhead, I would not be a queen.	
OLD LADY	Beshrew me, I would, And venture maidenhead for't; and so would you, For all this spice of your hypocrisy: You, that have so fair parts of woman on you, Have too a woman's heart; which ever yet Affected eminence, wealth, sovereignty; Which, to say sooth, are blessings; and which gifts, Saving your mincing, the capacity Of your soft cheveril conscience would receive, If you might please to stretch it.	25 30
ANNE	Nay, good troth.	
OLD LADY	Yes, troth, and troth; you would not be a queen?	35
ANNE	No, not for all the riches under heaven.	
OLD LADY	'Tis strange: a three-pence bow'd would hire me, Old as I am, to queen it: but, I pray you,	

	po všech těch letech na výsluní moci tu nádheru a slávu opustit? Vždyť to je stokrát trpčí, než jak sladké bylo to všechno získat. Takhle ji najednou odkopnout? Nad tím i kámen by zaplakal.	10
STARÁ DÁMA	Nejtvrdší srdce měknou a pláčou pro ni.	
ANNA	Bylo by jí líp, kdyby to nepoznala. Všechno skončí, když ale ranou osudu se štěstí tak náhle zvrtné, je to strašná bolest, horší než smrt.	15
STARÁ DÁMA	Chudinka! Zase je z ní cizinka v cizí zemi.	
ANNA	O to větší zaslouží lítost. Podle mého soudu je lepší narodit se chudobná a skromně, ale spokojeně žít, nežli se mučit v lesku bohatství a nosit zlatý smutek.	20
STARÁ DÁMA	Štěstí je největší vzácnost.	
ANNA	Při mé nevinnosti, já bych se královnou stát nechtěla.	
STARÁ DÁMA	Já ano, a ty taky. A svou nevinnost za to ráda dáš. Ty nejsi jenom krásná ženská, máš i ženské srdce, pro něž moc a sláva a bohatství jsou božím požehnáním. S takovým darem se tvé svědomí natáhne, přizpůsobí, aby mohlo, když nebudeš se hloupě upejpat, pojmout i další dary, které se ti tu nabízejí.	25 30
ANNA	Nikdy, na mou duši!	
STARÁ DÁMA	Duše ti brání stát se královnou?	35
ANNA	Nechci to! Za nic na světě to nechci!	
STARÁ DÁMA	Já bych to brala všema deseti, i když jsem stará. Ale pověz mi,	

	What think you of a duchess? Have you limbs To bear that load of title?	
ANNE	No, in truth.	40
OLD LADY	Then you are weakly made: pluck off a little; I would not be a young count in your way, For more than blushing comes to: if your back Cannot vouchsafe this burthen,'tis too weak Ever to get a boy.	
ANNE	How you do talk! I swear again, I would not be a queen For all the world.	45
OLD LADY	In faith, for little England You'd venture an emballing: I myself Would for Carnarvonshire, although there long'd No more to the crown but that. Lo, who comes here? <i>Enter Chamberlain.</i>	50
CHAMBER.	Good morrow, ladies. What were't worth to know The secret of your conference?	
ANNE	My good lord, Not your demand; it values not your asking: Our mistress' sorrows we were pitying.	55
CHAMBER.	It was a gentle business, and becoming The action of good women: there is hope All will be well.	
ANNE	Now, I pray God, amen!	
CHAMBER.	You bear a gentle mind, and heavenly blessings Follow such creatures. That you may, fair lady, Perceive I speak sincerely, and high note's Ta'en of your many virtues, the king's majesty Commends his good opinion of you, and Does purpose honour to you no less flowing Than Marchioness of Pembroke: to which title A thousand pound a year, annual support, Out of his grace he adds.	60 65
ANNE	I do not know What kind of my obedience I should tender; More than my all is nothing: nor my prayers Are not words duly hallow'd, nor my wishes More worth than empty vanities; yet prayers and wishes Are all I can return. Beseech your lordship, Vouchsafe to speak my thanks and my obedience,	70

	co takhle vévodkyně? Tenhle titul bys unesla?	
ANNA	Nic takového! Ne!	40
STARÁ DÁMA	Potom jsi slabá v bocích. Sprav se trochu. Já být v tvé kůži, vyměním svou čest za ruměnc, třeba i s nižším lordstvem. Když neunesíš tohle břemeno, jak budeš moct donosit kluka?	
ANNA	Dost už těch řečí! Přísahám, že královnou být nechci. Ani za celičský svět.	45
STARÁ DÁMA	Za malou Anglii se ale ráda chytneš králova žezla. Já bych se ho chytla třeba bez Anglie. Jabko a korunu ti nechám. Někdo jde. <i>Vystoupí Lord komoří.</i>	50
KOMOŘÍ	Zdravím vás, dámy. Kéž bych mohl vědět, co si to šuškáte.	
ANNA	Můj drahý pane, to není tajemství. Povím vám to. Litujeme ubohou královnou.	55
KOMOŘÍ	Jste vzácné ženy a své srdce máte na pravém místě. Zdá se ale, že vše dobře dopadne.	
ANNA	Pak díky Bohu!	
KOMOŘÍ	Jste vskutku laskavá a nebesa takovým duším přejí. Abych, slečno, vás o tom přesvědčil a ukázal vám, že vaše ctnosti došly uznání, tak vězte, že vás vladař pozdravuje a jako výraz úcty předává vám titul markýzy z Pembroke, a k němu se milostivě uvolil vám připsat i tisíc liber roční renty.	60 65
ANNA	Nevím, jak bych se mohla králi odvděčit. Mé všechno není nic. Mé modlitby jsou pouhá slova. Všechna moje přání jsou bezcenná. Však modlitby a přání jsou vše, co můžu dát. Prosim vás, pane, vyřídte králi, že mu děkuji,	70

	As from a blushing handmaid, to his highness; Whose health and royalty I pray for.	
CHAMBER.	Lady,	75
	I shall not fail to approve the fair conceit The king hath of you. (<i>Aside</i>) I have perused her well; Beauty and honour in her are so mingled That they have caught the king: and who knows yet But from this lady may proceed a gem To lighten all this isle? – I'll to the king, And say I spoke with you.	80
ANNE	My honour'd lord.	
	<i>Exit Chamberlain.</i>	
OLD LADY	Why, this it is; see, see! I have been begging sixteen years in court, Am yet a courtier beggarly, nor could Come pat betwixt too early and too late For any suit of pounds; and you, O fate! A very fresh-fish here – fie, fie, fie upon This compell'd fortune! – have your mouth fill'd up Before you open it.	85
ANNE	This is strange to me.	90
OLD LADY	How tastes it? Is it bitter? Forty pence, no. There was a lady once, 'tis an old story, That would not be a queen, that would she not, For all the mud in Egypt: have you heard it?	
ANNE	Come, you are pleasant.	
OLD LADY	With your theme, I could O'ermount the lark. The Marchioness of Pembroke! A thousand pounds a year for pure respect! No other obligation! By my life, That promises more thousands: honour's train Is longer than his foreskirt. By this time I know your back will bear a duchess: say, Are you not stronger than you were?	95 100
ANNE	Good lady, Make yourself mirth with your particular fancy, And leave me out on't. Would I had no being, If this salute my blood a jot: it faints me, To think what follows. The queen is comfortless, and we forgetful	105

	modlím se za něho a zůstávám jeho pokornou služebnicí.	
KOMOŘÍ	Madam,	75
	potvrdím králi, že se nemýlí, když si vás tolik cení. (<i>Stranou</i>) Už to chápu. Tak se v ní snoubí krása s počestností, že králi učarovala. Kdo ví, snad právě z ní vzejde ten klenot, který okrášlí naši zem. – Jdu ke králi a vše mu vyřídím.	80
ANNA	Buďte tak laskav.	
	<i>Odejde Lord komoří.</i>	
STARÁ DÁMA	A je to tady! Vidíš? Vidíš? Šestnáct let poklonkuju u dvora, a nemám z toho nic. Když rozdává se, já vždycky přijdu buďto příliš brzy, nebo moc pozdě. To už je můj osud. Zatímco ty! Takové mládě! Sotva otevřeš pusou, už ti do ní vletí pečený holub.	85
ANNA	Nerozumím tomu.	90
STARÁ DÁMA	Chutná to, nebo ne? Jistěže chutná! Představ si, že tu kdysi dávno byla jedna, co nechtěla být královnou, ani kdyby jí za to platili.	
ANNA	Proč se mi posmíváte?	
STARÁ DÁMA	Nemrač se! Já být v tvé kůži, zpívám hosana. Markýza z Pembroke. A tisíc liber renty co výraz úcty, pro nic za nic. Jemináčku! To slibuje víc peněz. Sukně poct mívá vlečku. Teď už vím, že uneseš i vévodkyni. Vid', že už jsi v bocích silnější?	95 100
ANNA	Tak dost! Prosím vás, najděte si jinou zábavu, mě nechte na pokoji! Ať spíš umřu, než aby mě to hrálo u srdce. Bojím se pomyslet, co z toho vzejde. Královna je moc smutná a my jsme ji	105

In our long absence: pray, do not deliver
What here you've heard to her.

OLD LADY

What do you think me?

Exeunt.

SCENE 4.

A HALL IN BLACK-FRIARS.

Trumpets, sennet, and cornets. Enter two Vergers, with short silver wands; next them, two Scribes, in the habit of doctors; after them, Canterbury alone; after him, Lincoln, Ely, Rochester, and Saint Asaph; next them, with some small distance, follows a Gentleman bearing the purse, with the great seal, and a cardinal's hat; then two Priests, bearing each a silver cross; then a Gentleman-usher bare-headed, accompanied with a Sergeant-at-arms bearing a silver mace; then two Gentlemen bearing two great silver pillars; after them, side by side, the two Cardinals; two Noblemen with the sword and mace. King takes place under the cloth of state; Wolsey and Cardinal Campeius sit under him as judges. Queen Katherine takes place some distance from King. The Bishops place themselves on each side of the court, in manner of a consistory; below them, the Scribes. The lords sit next the Bishops. The rest of the attendants stand in convenient order about the stage.

WOLSEY Whilst our commission from Rome is read,
Let silence be commanded.

KING What's the need?
It hath already publicly been read,
And on all sides the authority allow'd;
You may, then, spare that time.

WOLSEY Be't so. Proceed. 5

SCRIBE Say, Henry King of England, come into the court.

CRIER Henry King of England, come into the court.

KING Here.

SCRIBE Say, Katherine Queen of England, come into the court.

CRIER Katherine Queen of England, come into the court. 10

Queen Katherine makes no answer, rises out of her chair, goes about the court, comes to King, and kneels at his feet; then speaks.

KATHERINE Sir, I desire you do me right and justice;
And to bestow your pity on me: for

nechaly o samotě. Prosím vás,
neříkejte jí o tom.

STARÁ DÁMA

Zač mě máš?

Odejdou.

SCÉNA 4.

V SÁLE KLÁŠTERA U ČERNÝCH BRATRŮ.

Fanfáry trubek a rohů. Vystoupí dva pedelové se stříbrnými holemi, za nimi dva písaři v doktorských talárech, za nimi Arcibiskup canterburský sám, za ním Biskup lincolnský, Biskup elyský, Biskup rochesterský a Biskup svatoasaphský, za nimi v určité vzdálenosti Šlechtic nesoucí brašnu s velkou pečeti a kardinálský klobouk, za ním dva kněží, každý se stříbrným křížem, za nimi Komorník královny, prostovlasý, provázený Strážcem nesoucím stříbrné žezlo, za nimi dva šlechtici, nesoucí dva stříbrné sloupky, za nimi vedle sebe kardinálové Wolsey a Campeius, za nimi dva šlechtici s mečem a žezlem. Král usedne pod královský baldachýn, pod ním usednou dva kardinálové v roli soudců. Královna sedí opodál. Biskupové se rozsadí po stranách, pod nimi sedí písaři. Lordové sedí vedle biskupů. Ostatní dvořané stojí na jevišti v libovolném seskupení.

WOLSEY Než bude čteno pověření z Říma,
zjednejte klid.

KRÁL A proč ho chcete číst?
Vždyť každý už to pověření slyšel
a jeho platnost byla potvrzena.
Nemáme čas.

WOLSEY Dobře. Tak pokračujte. 5

PÍSAŘ Volej: Jindřichu, králi anglický, předstupte před soud.

VYVOLÁVAČ Jindřichu, králi anglický, předstupte před soud.

KRÁL Jsem zde.

PÍSAŘ Volej: Kateřino, královno anglická, předstupte před soud.

VYVOLÁVAČ Kateřino, královno anglická, předstupte před soud. 10

Královna Kateřina mlčí, vstane ze svého křesla a kráčí přes celý sál ke Králi. Klekne Králi u nobou a promluví.

KATEŘINA Žádám vás o právo a spravedlnost,
Sire. A prosím o slitování.

I am a most poor woman, and a stranger,
 Born out of your dominions; having here
 No judge indifferent, nor no more assurance 15
 Of equal friendship and proceeding. Alas, sir,
 In what have I offended you? What cause
 Hath my behavior given to your displeasure,
 That thus you should proceed to put me off,
 And take your good grace from me? Heaven witness, 20
 I have been to you a true and humble wife,
 At all times to your will conformable;
 Ever in fear to kindle your dislike,
 Yea, subject to your countenance, glad or sorry
 As I saw it inclined: when was the hour 25
 I ever contradicted your desire,
 Or made it not mine too? Or which of your friends
 Have I not strove to love, although I knew
 He were mine enemy? What friend of mine
 That had to him derived your anger, did I 30
 Continue in my liking? Nay, gave notice
 He was from thence discharged. Sir, call to mind
 That I have been your wife, in this obedience,
 Upward of twenty years, and have been blest
 With many children by you: if, in the course 35
 And process of this time, you can report,
 And prove it too, against mine honour aught,
 My bond to wedlock, or my love and duty,
 Against your sacred person, in God's name,
 Turn me away; and let the foul'st contempt 40
 Shut door upon me, and so give me up
 To the sharp'st kind of justice. Please you sir,
 The king, your father, was reputed for
 A prince most prudent, of an excellent
 And unmatched wit and judgment: Ferdinand, 45
 My father, king of Spain, was reckon'd one
 The wisest prince that there had reign'd by many
 A year before: it is not to be question'd
 That they had gather'd a wise council to them
 Of every realm, that did debate this business, 50
 Who deem'd our marriage lawful: wherefore I humbly
 Beseech you, sir, to spare me, till I may
 Be by my friends in Spain advised; whose counsel
 I will implore: if not, i' the name of God,
 Your pleasure be fulfill'd!

Jsem ubohá žena a cizinka.
 Přišla jsem zdaleka a nemám zde
 nestranné zastání a záruku 15
 vlídného přijetí své obhajoby.
 Řekněte mi, čím jsem vám ublížila,
 čím vyvolala vaši nelibost,
 že odvracíte ode mne svou tvář
 i svoji laskavost? Nebe to ví, 20
 že byla jsem vám vždycky dobrou ženou,
 vždy svolná podřídít se vaší vůli
 a plná obav z vaší nevole,
 veselá nebo smutná podle toho,
 jak vy jste se kdy tvářil. Kdy se stalo, 25
 že bych se protivila vašim přáním,
 či neučinila je svými? Koho
 z přátel, jež máte, jsem se nesnažila
 milovat, i když byl můj nepřítel?
 A kolik vlastních přátel odvrhla jsem, 30
 když vám se znelíbili, protože
 se rázem znelíbili taky mně?
 Uvažte, choti, že jsem vaší ženou
 a věrnou družkou víc než dvacet let.
 Že přivedla jsem na svět vaše děti. 35
 Najdete-li v tom čase jedinou
 skvrnu na mojí cti, ať v manželství,
 či v poslušnosti, úctě, lásce k vaší
 posvátné osobě, pak s klidným srdcem
 mě zavrhněte, s krutým pohrdáním 40
 vykažte ze dveří. To bude pro mě
 ten nejstrašnější trest. Prosím vás, pane,
 o vašem otci, králi Anglie,
 bylo všem známo, jak je rozvážný,
 spravedlivý a moudrý. Ferdinand, 45
 král španělský, můj otec, pokládán
 byl za nejmoudřejšího panovníka,
 co vládl u nás. Ti dva bezpochyby
 ze všech stran nařídili prozkoumat 50
 právoplatnost našeho sňatku, než ho
 shledali legálním. Proto vás prosím,
 poshovte mi, alespoň než se stačím
 s přáteli ze Španělska poradit,
 co mohu podniknout. Ne-li, pak se mnou
 naložte, jak je libo.

WOLSEY	You have here, lady,	55
	And of your choice, these reverend fathers; men Of singular integrity and learning, Yea, the elect o' the land, who are assembled To plead your cause: it shall be therefore bootless That longer you desire the court; as well	60
	For your own quiet, as to rectify What is unsettled in the king.	
CAMPEIUS	His grace Hath spoken well and justly: therefore, madam, It's fit this royal session do proceed; And that, without delay, their arguments Be now produced and heard.	65
KATHERINE	Lord cardinal, To you I speak.	
WOLSEY	Your pleasure, madam?	
KATHERINE	Sir, I am about to weep; but, thinking that We are a queen, or long have dream'd so, certain The daughter of a king, my drops of tears I'll turn to sparks of fire.	70
WOLSEY	Be patient yet.	
KATHERINE	I will, when you are humble; nay, before, Or God will punish me. I do believe, Induced by potent circumstances, that You are mine enemy, and make my challenge You shall not be my judge: for it is you Have blown this coal betwixt my lord and me; Which God's dew quench! Therefore I say again, I utterly abhor, yea, from my soul Refuse you for my judge; whom, yet once more, I hold my most malicious foe, and think not At all a friend to truth.	75 80
WOLSEY	I do profess You speak not like yourself; who ever yet Have stood to charity, and display'd the effects Of disposition gentle, and of wisdom O'ertopping woman's power.	85
	Madam, you do me wrong: I have no spleen against you; nor injustice For you or any: how far I have proceeded, Or how far further shall, is warranted	

WOLSEY	Drahá paní,	55
	máte zde, jak jste požadovala, sbor učených ctihodných obhájců nejvyšší mravní autority, výkvět Anglie. Ti vás budou hájit. Bylo by tudíž zcela zbytečné ten soud protahovat, vás připravovat o klid a drásat nitro krále.	60
CAMPEIUS	Souhlasím naprosto s tím, co řekl kardinál. A proto, madam, pokračujme v stání a vyslechněme neprodleně všechny strany i argumenty.	65
KATEŘINA	Kardinále Wolsey, teď obracím se na vás.	
WOLSEY	Prosím.	
KATEŘINA	Pane, jsem na pokraji slz. Však vědomí, že jsem královna, aspoň si to myslím, dcerou krále jsem jistě, chladné slzy mění v ohnivě šípy.	70
WOLSEY	Uklidněte se.	
KATEŘINA	Klidná budu, až odhalím, kdo jste. Dřív ne, jinak ať Bůh mě zatratí. Mnohé důkazy svědčí o tom, že jste zaujat proti mně. A odmítám, abyste vy mě soudil. Vy jste zrádně vrazil klín mezi mě a mého muže. Kéž Bůh to napraví! Já opakuji, že z celé duše nesouhlasím, aby mě soudil člověk, jenž se projevil jako můj zapřísáhlý nepřítel a jemuž nejde o pravdu.	75 80
WOLSEY	Vy nejste při smyslech. Nejste tou, co dobře znám, v níž snoubila se vždycky dobrota a vlídné chování s moudrostí u žen až nevídanou.	85
	Křivdíte mi, paní. Já nejsem zaujatý, nejsem váš nepřítel. Ve všem, co jsem učinil a co učiním dále, podléhám	

	By a commission from the consistory,	90
	Yea, the whole consistory of Rome. You charge me	
	That I have blown this coal: I do deny it:	
	The king is present: if it be known to him	
	That I gainsay my deed, how may he wound,	
	And worthily, my falsehood! Yea, as much	95
	As you have done my truth. If he know	
	That I am free of your report, he knows	
	I am not of your wrong. Therefore in him	
	It lies to cure me: and the cure is, to	
	Remove these thoughts from you: the which before	100
	His highness shall speak in, I do beseech	
	You, gracious madam, to unthink your speaking	
	And to say so no more.	
KATHERINE	My lord, my lord,	
	I am a simple woman, much too weak	
	To oppose your cunning. You're meek and	
	humble-mouth'd;	105
	You sign your place and calling, in full seeming,	
	With meekness and humility; but your heart	
	Is cramm'd with arrogance, spleen, and pride.	
	You have, by fortune and his highness' favours,	
	Gone slightly o'er low steps and now are mounted	110
	Where powers are your retainers, and your words,	
	Domestics to you, serve your will as't please	
	Yourself pronounce their office. I must tell you,	
	You tender more your person's honour than	
	Your high profession spiritual: that again	115
	I do refuse you for my judge; and here,	
	Before you all, appeal unto the pope,	
	To bring my whole cause 'fore his holiness,	
	And to be judged by him.	
	<i>She curtsies to King, and offers to depart.</i>	
CAMPEIUS	The queen is obstinate,	
	Stubborn to justice, apt to accuse it, and	120
	Disdainful to be tried by't: 'tis not well.	
	She's going away.	
KING	Call her again.	
CRIER	Katherine Queen of England, come into the court.	
GRIFFITH	Madam, you are call'd back.	
KATHERINE	What need you note it? Pray you, keep your way:	125
	When you are call'd, return. Now, the Lord help,	

	papežské konzistoři. Ano, madam,	90
	mě kontroluje Řím. Řekla jste, že jsem	
	mezi vás vrazil klín. To odmítám.	
	Král je tu přítomen. Což mohl bych	
	tu před ním lhát? Copak by nepovstal	
	a neodkryl mou faleš? Tak jak vy	95
	jste donutila mě zde odkrýt pravdu.	
	Když ví, že křivdíte mi, rovněž ví,	
	že já vám nekřivdím. Jedině on	
	mě může očistit. A sice tím,	
	že vymluví vám vaše představy,	100
	kterých, než Jeho Milost promluví,	
	snažně vás prosím, sama zbavte se	
	a zapomeňte na ně.	
KATEŘINA	Pane, pane,	
	jsem jenom prostá žena, příliš slabá	
	na vaše triky,	
	vaši úlisnost.	105
	Vy tváříte se jako svatoušek,	
	vtělená pokora, jenomže v jádru	
	jste plný zloby, pýchy, nadutosti.	
	Dík štěstí a králově dobrotě	
	dokázal jste se vyšvihnout. A teď	110
	v sedle své moci jako na koni	
	všem ostatním dupete po hlavách,	
	jak se vám zlíbí. Váš církevní úřad	
	je pro vás hlavně zdrojem poct a slávy,	
	a ne duchovním posláním. A proto	115
	vás, pane, odmítám za svého soudce.	
	Žádám zde před všemi, aby ten spor	
	směl soudit v Římě Svátý otec, jehož	
	rozhodnutí se podřídím.	
	<i>Královna se ukloní před Králem a odchází.</i>	
CAMPEIUS	Je vzpurná.	
	Nechce se poddat spravedlnosti.	120
	Pohrdá soudem. Tohle není dobré.	
	Odchází pryč.	
KRÁL	Povolejte ji zpět!	
VYVOLÁVAČ	Kateřino, královno anglická, předstupte před soud.	
GRIFFITH	Máte se vrátit, madam.	
KATEŘINA	Vím sama, co mám dělat. Vy se vraťte,	125
	až na vás křiknou. Bůh mě ochraňuj,	

They vex me past my patience! Pray you, pass on:
I will not tarry; no, nor ever more
Upon this business my appearance make
In any of their courts.

Exeunt Queen Katherine and her attendants.

KING Go thy ways, Kate: 130

That man i' the world who shall report he has
A better wife, let him in nought be trusted,
For speaking false in that: thou art, alone,
If thy rare qualities, sweet gentleness,
Thy meekness saint-like, wife-like government, 135
Obeying in commanding, and thy parts
Sovereign and pious else, could speak thee out,
The queen of earthly queens: she's noble born;
And, like her true nobility, she has
Carried herself towards me.

WOLSEY Most gracious sir, 140

In humblest manner I require your highness,
That it shall please you to declare, in hearing
Of all these ears, – for where I am robb'd and bound,
There must I be unloosed, although not there
At once and fully satisfied, – whether ever I 145
Did broach this business to your highness; or
Laid any scruple in your way, which might
Induce you to the question on't; or ever
Have to you, but with thanks to God for such
A royal lady, spake one the least word that might 150
Be to the prejudice of her present state,
Or touch of her good person?

KING My lord cardinal,

I do excuse you; yea, upon mine honour,
I free you from't. You are not to be taught
That you have many enemies, that know not 155
Why they are so, but, like to village-curs,
Bark when their fellows do: by some of these
The queen is put in anger. You're excused:
But will you be more justified? You ever
Have wish'd the sleeping of this business; never desired
It to be stir'd; but oft have hinder'd, oft,
The passages made toward it: on my honour,
I speak my good lord cardinal to this point,
And thus far clear him. Now, what moved me to't,
I will be bold with time and your attention: 165

ale víc nesnesu. Pustě mě, prosím!
Mám toho právě dost! Na žádný soud
mě kvůli téhle záležitosti
už nikdy nedostanou.

Odejde Královna Kateřina s doprovodem.

KRÁL Jdi si, Katko. 130

Kdo bude vyprávět, že jeho žena
je lepší než ta moje, ten je lhář
a nedá se mu věřit. Kdyby šlo
jedním či dvěma slovy vyjádřit
tvou něžnost, líbeznost, pokoru, zbožnost, 135
tvé sebeovládání a tvé další
převzácné vlastnosti, pak nazvu tě
královnou královen. Je dcerou krále
a věrna svému původu se vždy
chovala vznešeně.

WOLSEY Veličenstvo, 140

žádám vás pokorně, abyste ráčil
veřejně říci všem, zde na místě,
kde jsem byl osočen a kde bych měl
být z viny očištěn – ač dobře vím,
že jistá skvrna na mně navždy ulpí –, 145
zdali jsem vás k něčemu ponoukal
či vnášel pochybnosti, jež by vedly
k takovým koncům, zda jsem někdy já,
jenž Bohu děkoval za naši dobrou
a vzácnou královnou, řekl jedno slovo, 150
které by zpochybnilo její stav
a vrhlo stín na její jméno.

KRÁL Ne.

Jste, kardinále, zproštěn obvinění.
Potvrzujeme vaši bezúhonnost.
Sám víte, kolik máte nepřátel. 155
A ostatní jsou jako smečka psů,
štěkají na vás, aniž vědí proč.
Ti štěkavci poštvají královnou.
Jste nevinný. Mám pokračovat? Vždycky
jste zrazoval mě od té pře a říkal,
ať toho nechám, že to nemá smysl, 160
a bránil jste mi v tom. Na svou čest říkám,
že takto jednal kardinál, a proto
ho očišťuji. Co mě tedy vedlo
k té věci? Věnujte mi čas a sluch 165

Then mark the inducement. Thus it came; give heed to't:
 My conscience first received a tenderness,
 Scruple, and prick, on certain speeches utter'd
 By the Bishop of Bayonne, then French ambassador;
 Who had been hither sent on the debating 170
 A marriage 'twixt the Duke of Orleans and
 Our daughter Mary: i' the progress of this business,
 Ere a determinate resolution, he,
 I mean the bishop, did require a respite;
 Wherein he might the king his lord advertise 175
 Whether our daughter were legitimate,
 Respecting this our marriage with the dowager,
 Sometimes our brother's wife. This respite shook
 The bosom of my conscience, enter'd me,
 Yea, with a splitting power, and made to tremble 180
 The region of my breast; which forced such way,
 That many mazed considerings did throng
 And press'd in with this caution. First, methought
 I stood not in the smile of heaven; who had
 Commanded nature, that my lady's womb, 185
 If it conceived a male child by me, should
 Do no more offices of life to't than
 The grave does to the dead; for her male issue
 Or died where they were made, or shortly after
 This world had air'd them: hence I took a thought, 190
 This was a judgment on me; that my kingdom,
 Well worthy the best heir o' the world, should not
 Be gladdened in't by me: then follows, that
 I weigh'd the danger which my realms stood in
 By this my issue's fail; and that gave to me 195
 Many a groaning throe. Thus hulling in
 The wild sea of my conscience, I did steer
 Toward this remedy, whereupon we are
 Now present here together: that's to say,
 I meant to rectify my conscience, – which 200
 I then did feel full sick, and yet not well, –
 By all the reverend fathers of the land
 And doctors learn'd: first I began in private
 With you, my Lord of Lincoln; you remember
 How under my oppression I did reek, 205
 When I first moved you.

LINCOLN

Very well, my liege.

a já vám povím, jak to celé vzniklo.
 Poprvé trn špatného svědomí
 se do mě zaryl, když jsem vyslechl
 vyslance Francie, biskupa z Bayonne,
 jenž přijel s pověřením sjednat sňatek 170
 vévody z Orleansu a mé dcery
 Marie. Při tom jednání, než se
 věc uzavřela, vyžádal si biskup
 čas na rozmyšlenou, protože dostal
 od svého krále úkol ověřit, 175
 zda naše dcera byla legitimní,
 s ohledem na to, že jsem si vzal vdovu
 po bratru Arthurovi. Tato žádost
 hluboce otrásla mým svědomím,
 do srdce projela mi jako osten 180
 a sevřela mi hlavu do kleští
 neodbytných, zmatených myšlenek.
 Hned došlo mi, proč nepřeje nám nebe
 a vždycky, když má žena čekala
 ode mě syna, smělo její lůno 185
 mu dát jen to, co mrtvému dá hrob.
 Mí synové buď zemřeli už tam,
 kde byli počati, anebo krátce
 poté, co přišli na svět. Okamžitě
 mě napadlo, že je to boží trest, 190
 kdyby mou zemi, která hodna je
 nejlepších dědiců, dál neměla
 spravovat moje krev. A následně
 jsem pocítil, jak je to nebezpečné,
 že nemám následníka, až jsem měl 195
 chuť křičet bolestí. Tak zmítán bouří,
 jež zuřila mi v nitru, kormidlo
 jsem otočil a doplul sem, kde doufám,
 naleznu lék na svoje neduhy.
 Řečeno zkrátka, svému svědomí 200
 chci ulevit, zbavit se nemoci,
 od níž mi dosud žádní lékaři
 nepomohli. Nejdřív jsem přišel k vám,
 doktore Lincolne. Vzpomínáte,
 jak jsem byl zoufalý, když jsem chtěl od vás 205
 poprvé poradit?

LINCOLN

Vzpomínám, Sire.

KING	I have spoke long: be pleased yourself to say How far you satisfied me.	
LINCOLN	So please your highness, The question did at first so stagger me, Bearing a state of mighty moment in't And consequence of dread, that I committed The daring'st counsel which I had to doubt; And did entreat your highness to this course Which you are running here.	210
KING	I then moved you, My Lord of Canterbury; and got your leave To make this present summons: unsolicited I left no reverend person in this court; But by particular consent proceeded Under your hands and seals: therefore, go on: For no dislike i' the world against the person Of the good queen, but the sharp thorny points Of my alleged reasons, drive this forward: Prove but our marriage lawful, by my life And kingly dignity, we are contented To wear our mortal state to come with her, Katherine our queen, before the primest creature That's paragon'd o' the world.	215 220 225
CAMPEIUS	So please your highness, The queen being absent, 'tis a needful fitness That we adjourn this court till further day: Meanwhile must be an earnest motion Made to the queen, to call back her appeal She intends unto his holiness.	230
KING	<i>(Aside)</i> I may perceive These cardinals trifle with me: I abhor This dilatory sloth and tricks of Rome. My learn'd and well-beloved servant, Cranmer, Prithee, return: with thy approach, I know, My comfort comes along. Break up the court: I say, set on.	235
	<i>Exeunt.</i>	

KRÁL	Mluvím už dlouho. Řekněte vy sám, jak jste mě upokojil.	
LINCOLN	Přiznávám, že zpočátku jsem byl dost zmatený, vědom si závažnosti problému a možných důsledků, že váhal jsem vám poskytnout odvážnou radu, která mě napadla. Pak jsem vás ale přived na tuto cestu.	210
KRÁL	Další jste byl vy, lorde z Canterbury. I vy jste mi schválil ten kurs. Žádného z přítomných učenců v sále jsem snad nevynechal a všichni písemně mi potvrdili vytčený směr. Proto soud pokračuje. Ne nepřítelství vůči naší dobré královně, ale pádné, bolestné důvody, jež jsem řek, nás k tomu vedou. Prokažte, že je sňatek právoplatný, a mé královské slovo na to, že raději půjdu žitím dále s ní, s královnou Kateřinou, než bych ji vyměnil za bohyni krásy.	215 220 225
CAMPEIUS	Sire, královna odešla. Je tudíž třeba jednání soudu na čas přerušit a Její Milost vážně požádat, zda neráčila by vzít zpět své přání projednat při před Svatým otcem.	230
KRÁL	<i>(Stranou)</i> Vidím, že se těm kardinálům nedá věřit. Ty jejich vytáčky a římské triky! Můj učený a věrný Cranmere, už se mi, prosím, vrať a přines mi útěchu. – Dobře. Soud je odročen. Můžete jít.	235
	<i>Odejdou.</i>	